

Крила України

На варті неба України!

Друкований орган Міністерства оборони України

www.krula.com.ua

№ 44 (707)

28 жовтня – 1 листопада 2013 року

НОВИНИ / КОМЕНТАРІ / ДОЗВІЛЛЯ / СПОРТ

ЧИТАЙТЕ В НОМЕРІ:

Генерал-лейтенант Юрій Байдак:
“Безпека повітряного простору – справа загальна”

2 стор.

Українські комплекси радіаційної розвідки надходять на озброєння в країни СНД і Східної Європи

3 стор.

Легенда парашутного спорту

6 стор.

Скуре-міст для бойових побратимів

7 стор.

Важлива кожна секунда

2 стор.

У Вінниці вшанували героїв-визволителів України

У Вінниці за участю керівників обласної та міської влади, духовенства, командування Повітряних Сил Збройних Сил України, військовослужбовців гарнізону, ветеранів війни, молоді та представників громадськості відзначили 69-ту річницю визволення України від німецько-фашистських загарбників.

Від командування Повітряних Сил вінки і квіти до Меморіалу Слави та Меморіалу Визволення поклав командувач виду генерал-лейтенант Юрій Байдак та члени Військової ради Повітряних Сил. Після цього, у супроводі військового оркестру відбулося урочисте проходження взводу Почесної варті. Наразі, з нагоди знаменної дати, у бібліотеках військових частин Вінницького гарнізону та у 60-му Будинку офіцерів тривають книжкові виставки та проходять зустрічі мешканців та гостей міста з ветеранами – визволителями.

Андрій Агсєв.

Новий командир загону миротворців

5 стор.

ПЕРЕДПЛАТА

Крила України

Видання можна передплатити на будь-який термін у всіх відділеннях зв'язку. У каталозі видань України на 2013 рік передплатний індекс – 22242 на сторінці 60.

Оплата здійснюється платіжним дорученням (для колективних передплатників) та поштовим переказом (для індивідуальних передплатників).

Вартість передплати на 2013 рік:

22 грн. 32 коп. – на 6 міс.;
11 грн. 16 коп. – на 3 міс.;
3 грн. 72 коп. – на 1 міс.

Вартість одного примірника – 0 грн. 86 коп.

Гаряча лінія
“Крила України”
(0432) 596-048

Плюс – 25 годин до льотних книжок

У бригаді тактичної авіації, що дислокується на Николаївщині, повним ходом тривають польоти відповідно до плану бойової підготовки частини. До польотів залучалися літаки Су-25М1 та Л-39 М1.

Так, 20-30 жовтня під керівництвом командира бригади військового льотчика 1-го класу полковника Володимира Помогайбо пройшли чергові льотні зміни, в рамках яких екіпажі штурмовиків готувалися до виконання завдань за призначенням, відновлювали втрачені навички пілотування. Також під час льотних змін виконували обліт авіаційної техніки.

Загальний наліт склав понад 25 годин. Це той актив, що льотчики додали до власних льотних книжок, вдосконаливши свої професійні навички.

Варто додати, що польоти проводилися напередодні святкування дня частини. Про історію її створення, сьогодення та перспективи читайте на 8-й сторінці.

Наш кор.

З ПЕРШИХ ВУСТ

Павло Лебедев:

“Рівень нашої взаємодії з вітчизняним ОПК нас цілком задовольняє”

“Рівень нашої взаємодії з вітчизняним ОПК нас цілком задовольняє. Принаймні, його можливості щодо розробки, випробування і серійного виробництва необхідного нам озброєння та військової техніки прийнятні», – сказав П.Лебедев.

За його словами, український ОПК поступово обновляє технології і проводить технічне переоснащення, реконструкцію експериментальної та виробничої бази, що об’єктивно створює можливості для організації випуску сучасних зразків озброєння і військової техніки. “За деякими типами озброєння і військової техніки вже вдалося створити практично замкнені цикли виробництва безпосередньо в ншій країні. Наприклад, з бронетанкової техніки, стрілецького озброєння, певної номенклатури ракетної зброї, низки інших напрямків», – зазначив міністр оборони.

ОПК України обновляє технології і проводить технічне переоснащення, що створює можливості для організації випуску сучасних зразків озброєння та військової техніки. Про це в інтерв’ю “Інтерфакс-Україна” заявив Міністр оборони України Павло Лебедев.

П.Лебедев нагадав, що комплексна держпрограма реформування та розвитку ЗСУ на період до 2017 року передбачає закупівлю і оснащення Збройних Сил України новими та модернізованими зразками ОВТ: літаками, вертольотами, зенітним ракетним і артилерійським озброєнням, радіолокаційними станціями і комплексами ППО, кораблями і катерами, танками і бойовими броньованими машинами, армійськими автомобілями.

Глава військового відомства також повідомив, що до 2017 року передбачається введення до строю першого з чотирьох кораблів класу “корвет” проекту 58250 і закупівля для потреб армії перших двох модернізованих військово-транспортних літаків Ан-70. При цьому, за його словами, за наявності додаткових коштів кількість Ан-70, що закупуються, може бути збільшена.

АРСЕНАЛ

Випробування “Штурму” пройшли успішно

У Державному науково-випробувальному центрі Збройних Сил України, де командиром Герой України, заслужений льотчик-випробувач СРСР генерал-майор Юрій Тішков, на замовлення начальника Озброєння Збройних Сил України тривають інтенсивні заходи з продовження ресурсу керування ракет. Днями на загальновійськовому полігоні “Широкий лан” завершили контрольні льотні випробування протитанкових керування ракет типу “Штурм”.

Випробувальною бригадою на чолі з начальником відділення – провідним інженером – випробувачем Центру підполковником Ігорем Ісмаїловим практично перевірено функціонування та безпеку зазначених виробів при застосуванні за призначенням, проведена оцінка відповідності кількісних та якісних характеристик вимогам технічно-експлуатаційної документації.

Загалом на полігоні було випущено біля трьох десятків протитанкових керування ракет “Штурм”. Перед початком стрільб вся вибірка ракет перевірялась на контрольно-перевірочній апаратурі, у тому числі після проведення спеціальних польотів на максималь-

них експлуатаційних режимах. Випробування проводилися протягом десяти днів як із залученням бойових машин Сухопутних військ, так і льотно-випробувальним складом Центру з вертольотів армійської авіації Мі-24П.

За попередніми даними, отримані результати позитивні і дозволяють продовжити ресурс керування ракет на кілька років.

Руслан Семенюк. АР Крим.

Генерал-лейтенант Юрій Байдак:

“Безпека повітряного простору – справа загальна”

30 жовтня, під керівництвом командувача Повітряних Сил Збройних Сил України генерал-лейтенанта Юрія Байдака, відбулися двосторонні командно-штабні тренування з органами управління та черговими силами з протиповітряної оборони Повітряних Сил ЗС України і Військово-Повітряних Сил та військ протиповітряної оборони ЗС Білорусі.

До проведення тренувань залучалися органи управління Повітряних Сил Збройних Сил України, чергові бойові обслуги зенітних ракетних, радіотехнічних військ, пункти наведення аві-

Зокрема екіпаж чергового літака-винищувача здійснив чергування у визначеному районі. При зближенні з повітряним судном

них суден, а також налагоджену чітку взаємодію з Украерорухом з метою надання оперативної інформації щодо дій чергових сил

ації, екіпажі літаків. Загалом, від Повітряних Сил Збройних Сил України у тренуванні взяли участь понад 150 військовослужбовців та 3 літаки Су-27 та МіГ-29. Від Збройних сил Республіки Білорусь 3 літаки МіГ-29.

У ході тренування відпрацьовувалися навчальні питання щодо взаємодії органів військового управління взаємодіючих сторін при оповіщенні та обміні інформацією про повітряну обстановку, а також порядку практичних дій по повітряному судну з частковою відмовою засобів радіонавігації та радіозв’язку, повітряному судну, що викрадається. Також здійснювалися заходи щодо встановлення зв’язку з повітряним судном Республіки Білорусь і відновлення його орієнтування.

Республіки Білорусь, яке втратило орієнтування, льотчик-винищувач передав на наземний пункт управління відомості про тип, бортовий номер та державну належність повітряного судна, встановив з екіпажем літака радіозв’язок і встановленими порядком супроводжував його на дальності візуальної видимості до державного кордону України з Республікою Білорусь згідно з вимогами Чикагської конвенції про міжнародну цивільну авіацію.

Слід додати, що під час тренування було організовано постійну взаємодію між органами управління видів обох країн, безперервний радіолокаційний контроль та безпеку польотів у районі знаходження та на ймовірному маршруті польоту повітря-

з протиповітряної оборони і стану сил та засобів пошуково-рятувальної служби.

За словами начальника оперативного управління – заступника начальника штабу Командування Повітряних Сил ЗС України генерал-майора Віктора Гамори, подібні тренування з черговими силами країн-сусідів проводиться щороку. Цього року тренування відбулися в рамках підготовки до забезпечення безпеки повітряного простору республіки Білорусь в контексті підготовки до проведення чемпіонату світу з хокею, який відбувається у 2014 році.

**Роман Юрчило.
Фото Юрія Ігната,
Антон Старішка.**

НАВЧАННЯ

Важлива кожна секунда

У Збройних силах України тривають контрольні заняття. Однак є підрозділи, які зараз не перевіряються. Наприклад, це зенітний ракетний дивізіон Стрийського зенітного ракетного полку Повітряного командування “Захід”. На озброєнні вартових неба з Львівщини зенітні ракетні комплекси “Бук-М1”. Під час демонстраційних тактичних навчань дивізіон виконав поставлене завдання безпосереднє зенітне ракетне прикриття батальйонної тактичної групи в ході ведення бойових дій. За свою роботу вартів неба вже одержали високу оцінку. А от у їхніх колег з інших підрозділів гаряча пора. Зараз вони вже склали заліки з теоретичних дисциплін і приступили до практичної фази.

– Наші військовослужбовці здають чимало заліків. Це тактична, технічна, ракетно-стрілецька, вогнева, фізична підготовка тощо. Цього року ми вперше здавали заліки з психологічної, воєнно-ідеологічної та мовної підготовки, – зазначив тимчасово виконуючий обов’язки начальника штабу полку майор Анатолій

Мундусов. – Зараз вони не є обов’язковими для перевірки, але командир частини своїм наказом визначив їх додатковими для заліків з спеціальної підготовки. Для фахівців зенітних ракетних комплексів “Бук-М1” усі нормативи викладені у спеціальному збірнику. Основні вправи переведення з бойового положення у похідне і навпаки, заряджання та розряджання пускового пристрою самохідної пускової установки зенітними керуваннями ракетами тощо. Для професіоналів важлива кожна секунда. Під час заліку вона впливає на оцінку. Під час бою – на успіх бойової роботи. У сучасному протиповітряному бою все вирішують секунди. Від цього залежить перемога або поразка.

До щорічної перевірки вартів неба ставляться дуже серйозно. Про це свідчать результати попередніх років. Вони традиційно досить високі.

– Зазвичай наші військовослужбовці здають заліки на добрі оцінки, – каже заступник командира полку з виховної роботи підполковник Ігор Шпаргалюк, – у нас служать люди, які люблять свою роботу і свідомо присвятили їй своє життя. Здати гідно спеціальну підготовку і підтвердити свою професійну придатність для них справа честі.

Владислав Назаркевич. “Крила України”. Фото автора.

ОФІЦІЙНО

Віктор Янукович: "Державна соціальна політика потребує зміни пріоритетів на користь незахищених верств населення"

"Адже сьогодні лише чверть соціальної допомоги спрямовується дійсно на незаможних чи вразливим категоріям громадян", – зауважив Глава держави на урочистому зібранні з нагоди Дня працівника соціальної сфери. Президент додав, що важливим моментом у цьому аспекті є перехід до системи стандартів соцпослуг.

"Незалежно від місця проживання особи, надавача послуги, інших обставин суб'єктивного характеру, держава під кожну соціальну допомогу повинна забезпечити однаковий набір заходів підтримки як за кількістю, так і за якістю", – зазначив Віктор Янукович.

На його переконання, важливо забезпечити перехід соціальних працівників на упережливу тактику роботи.

"Чим раніше буде "підхоплена" вразлива людина, тим легшим буде шлях її "соціально-го відновлення", тим простіше буде вберегти людину від сповзання у розряд бідних чи неблагополучних", – сказав Віктор Янукович.

За його словами, такі методи роботи дозволять вивільнити значні кошти, які можна буде спрямувати як на розвиток системи соціального захисту в цілому, так і на вирішення найбільш проблемних питань громадян зокрема.

Микола Азаров: "Україна досягла найкращих результатів з дерегуляції серед усіх країн світу"

ДОСЯГНЕННЯ

Згідно з оприлюдненими дослідженнями Світового банку Doing Business за 2012-2013 роки Україна досягла найкращих результатів щодо покращення регуляторного середовища серед усіх країн світу. Про це повідомив Прем'єр-міністр Микола Азаров під час засідання Уряду 30 жовтня 2013 року.

"Україну визнано країною, що досягла найкращих результатів щодо покращення регуляторного середовища серед усіх країн світу у 2012/2013 році. Відзначено поступ у 8 з 10 сфер, що охоплюються дослідженнями. І

це не раптовий стрибок або збіг обставин. У дослідженні зафіксовано, що темпи вдосконалення Україною регуляторного середовища порівняно з 2009 роком були найвищими у регіоні і в світі", – наголосив Микола Азаров.

За його словами, на сьогодні Україна займає четверту сходинку серед 50 країн світу, які досягли найкращого темпу наближення до так званого "передового рубежу".

ОБОРОНКА

Для забезпечення озброєннями та військовою технікою Збройних Сил Кабінет міністрів України розробляє держпрограму розвитку ОПК

Україна успадкувала від СРСР потужний військово-промисловий комплекс. За роки незалежності ОПК тільки зростає, українська військова техніка потрапляє не тільки на внутрішній ринок, але й успішно продається за кордоном.

На думку експертів у українського військово-промислового комплексу велике майбутнє. Україна успішно бере участь у всіх провідних світових виставках новітнього озброєння, в нашій країні виробляється все: від патронів до військових літаків. Продукція військово-промислового комплексу України експортується в багато країн світу. Під-

твердженням тому є контракти на постачання наших БТР, танків "Оплот", літаків і так далі.

Єдина проблема в тому, що новітніх розробок за допомогою яких українська армія могла б стати однією з найбільш боєздатних у світі, немає в наших військах. Змінити ситуацію покликана нова програма розвитку ОПК. При успішному її виконанні Україна зможе забезпечити свою армію новими зразками озброєння і військової техніки, а також вдало їх експортувати в масштабніших обсягах. Таку думку висловив заступник начальника управління економіки оборони та безпеки Міністерства економічного розвитку і торгівлі Юлія Малишенко.

"Як відомо, Україна має достатній експортний потенціал –

зокрема, це стосується експорту озброєнь і військової техніки. У числі ключових партнерів України – як провідні європейські держави, так і країни Африки і Азії. Так, на сьогоднішній день Урядом розробляється проект концепції Державної цільової програми реформування та розвитку оборонно-промислового комплексу на період до 2017 року, яким, крім іншого, передбачено комплекс заходів, спрямованих на зміцнення позицій України на міжнародних ринках озброєнь, розширення участі нашої держави в міжнародних проектах військово-технічного співробітництва, формування оптимальної структури українського експорту", – заявила Малишенко.

Експерт вважає, що при успіш-

ному виконанні програми розвитку ОПК України зможе забезпечити переозброєння своєї армії новітніми зразками зброї, а також забезпечити Збройні Сили та інші військові формування, та правоохоронні органи інших країн всім необхідним.

Нагадаємо, що в українській армії планується активне переозброєння. Нова цільова програма розвитку передбачає збільшення фінансування на дані цілі. На даному етапі Міністерство оборони вже замовило 2 новеньких "Ана". В Україні ведеться розробка 60 проектів зі створення сучасних зразків озброєнь. Прибуток підприємств суднобудування і морської техніки зріс з 35 млн грн у першому півріччі 2012-го до 221 млн грн у відповідному періоді 2013 року. Показ-

ники підприємств авіапрому зросли за вказаний період з 80 млн грн до 143 млн грн. Прибуток спецекспортерів – з 44 млн грн до 64 млн грн.

У цілому оборонно-промисловий комплекс України впевнено виходить з кризи. Підтвердженням цьому цифри: у 2013 році "Укроборонпром" вийшов на чистий прибуток в 10 млн грн прибутку в порівнянні з 98 млн грн збитків за аналогічний період минулого року. Концерн "Укроборонпром" об'єднав близько 120 підприємств української оборонної промисловості.

На думку багатьох експертів, при стабільній ситуації і підтримці з боку влади в українського оборонно-промислового комплексу велике майбутнє.

КОНТРАКТИ

Завод 410 ЦА завершує ремонт і модернізацію літака Ан-26 для прикордонної служби Казахстану

Державне підприємство "Завод 410 ЦА" завершує ремонт і модернізацію транспортного літака Ан-26 в інтересах прикордонної служби Казахстану. На літаку було виконано комплекс робіт щодо продовження призначених ресурсів і термінів служби планера і двигунів. Найближчим часом літак буде переданий замовнику.

На виконання робіт з капітального ремонту, модернізації, переобладнання і технічного обслуговування літаків типу "Антонов", завод має сертифікати міждержавного авіаційного комітету, українських національних авіаційних властей, сертифікат відповідності російських авіаційних властей тощо. Крім цього, система якості заводу сертифікована за міжнародними стандартами серії ISO, а також аерокосмічного комплексу AS/EN.

Враховуючи той факт, що на підприємстві виконуються роботи з ремонту військових літаків, завод має сертифікат стандарту НАТО – AQAP 2120, а також ліцензію Міністерства промислової політики на ремонт військової авіаційної техніки.

Протягом багатьох років на заводі діє повний технологічний

цикл капітального ремонту літаків Ан-24, -26, -30, -32 та авіаційних двигунів Д-36 серії 1, 1А, 2А, для літаків Як-42, Ан-72, -74, ремонт агрегатів авіаційної техніки, а також роботи, пов'язані з відновленням авіаційних деталей. Завод здійснює комплекс заходів з продовження ресурсів літаків типу "Ан", потенціал яких, незважаючи на "солідний" вік, далеко не вичерпаний. На базі льотно-випробувального експлуатаційного комплексу виконуються всі види технічного обслуговування авіаційної техніки, що ремонтується на заводі, а також КВР-1, 2, 3 на літаку Ан-74, і КВО на літаку Ан-72.

Завод має досвід роботи більш ніж з 60-ма країнами світу, з якими розвинені ділові, дружні, партнерські відносини, і відкритий для плідних ділових контактів.

Фото Олег Бєляков.

РОЗРОБКИ

Новинка від "Арсеналу" для літака Ан-70

Казенне підприємство спеціального приладобудування "Арсенал" розробило унікальну систему коліаторної індикації SKI-77 для літака Ан-70.

Система SKI-77 призначена для відображення екіпажу літака (командира та помічника командира) пілотажно-навігаційної інформації на етапах польоту на фоні закабінного простору. Комплекс системи коліаторної індикації SKI-77 дозволяє здійснювати управління літаком на етапах зльоту, посадки на необладнаних системами інструмен-

тальної посадки аеродромах, з "короткої" злітно-посадкової смуги, при польоті вночі та у складних погодних умовах, на малих висотах, під час дозаправки літака в повітрі з гарантованою якістю підготовки екіпажем середньої кваліфікації та суттєво підвищує безпеку польоту.

Розробка здійснена на сучасній елементній базі та відповідає кращим світовим зразкам. Для виробництва оптичних компонентів системи створені відповідні технологічні процеси для наявного в КП СПБ "Арсенал" оптичного виробництва, відповідає сучасним вимогам до нього.

ЗРОБЛЕНО В УКРАЇНІ

Українські комплекси радіаційної розвідки надходять на озброєння в країни СНД і Східної Європи

Продукція львівської компанії "Спаринг-Віст Центр", відома під назвою "ECOTEST", користується величезною популярністю в усьому світі. Комплекси радіаційної розвідки і контролю знаходяться на озброєнні в Українській армії, їх використовують практично всі силові структури.

Активно купують прилади радіаційного контролю Південна Корея, Росія, Казахстан, Азербайджан, Туркменістан, Болгарія і Чехія. Зацікавлені в покупці цих приладів і деякі країни Близького Сходу.

Наприкінці 90-х років на базі військового приладу радіаційної розвідки типу ДП-5 підприємством був створений і в 2000 р. сертифікований дозиметр-радіометр універсальний МКС-У.

Це прилад нового покоління засобів радіаційної розвідки, призначений для експлуатації як в умовах ядерної війни або значних радіаційних аварій, так і для екологічних досліджень в штатних ситуаціях.

Прилад дуже простий в експлуатації і невимогливий при роботі в польових умовах. МКС-У працює, починаючи від рівня

природного фону, і має значно ширший діапазон вимірювань, ніж його попередник. Він працює не тільки від власної акумуляторної батареї чи промислової мережі живлення, але і від сонця та автомобільного акумулятора в польових умовах.

Всі ці переваги приладу були підтверджені його експлуатацією в умовах пустелі. Так, близько десятика приладів МКС-У було на озброєнні 19-го Українського окремого батальйону РХБ захисту ЗС України, який виконував миротворчу місію в Кувейті і потім був передислокований до Іраку.

Невдовзі приладами МКС-У будуть оснащені всі підрозділи української армії. Як стверджують його розробники, він відповідає стандартам НАТО і зараз

проходить відповідне тестування. Український аналог за багатьма параметрами перевершує австрійський дозиметр SSM -1, який стоїть на озброєнні деяких армій країн НАТО. До того ж, український дозиметр коштує майже у п'ятеро дешевше. Можливо, вже цього року деякі з країн, що недавно приєдналися до Північноатлантичного Альянсу, ухвалять рішення про закупівлю дозиметрів в Україні.

Не виключається можливість організації спільного виробництва дозиметрів типу МКС-У. А такі потреби можуть скласти кілька тисяч приладів МКС-У, які можуть бути до того ж адаптовані під вимоги замовників конкретних країн. Інтерес до МКС-У проявляють також війська РХБЗ та МНС Російської Федерації.

ВИХОВУЄМО ПАТРІОТІВ

У Криму створено “Школу юних авіаторів”

У Криму на базі Новофедорівської школи-лицею під час старту шкільного етапу Всеукраїнської військово-патріотичної спортивної гри “Зірниця” було урочисто відкрито “Школу юних авіаторів”.

Нову назву обрали не випадково, адже у цій школі навчаються переважно діти військовослужбовців морської авіаційної бригади ВМС. Ідею створення підтримали викладачі школи-лицею, командування Військово-Морських Сил та депутати селищної ради.

На відкритті “Школи юних авіаторів” були присутні місцеві депутати,

ційно змагаються у 9 етапах гри “Зірниця”: конкурс строю та пісні, вогнева підготовка, кидання “гранати”, долікарська допомога, воєнізована естафета, топографічна підготовка, в'язання вузлів та інше.

Рівень стройової підготовки оцінювали військовослужбовці Сакської авіаційної бригади. Судді звертали увагу на зовнішній вигляд школярів та вправність виконання стройових прийомів. Завершальним етапом змагань зі стройової підготовки стало проходження команд урочистим маршем з піснюю.

– Нас дуже задовольняє серйозне ставлення дітей до участі у цих змаганнях, їх прагнення до перемоги. Звичайно, є окремі недоліки, але юнаки і дівчата під наглядом педагогів постійно працюють над своїм вдос-

члени ветеранської організації, офіцери Сакської морської авіаційної бригади та представники громадськості. В урочистій обстановці начальник штабу бригади полковник Микола Литвиненко вручив посвідчення про приналежність до “Школи юних авіаторів” 28 хлопчикам та дівчаткам. Присутнім зачитали вітальний лист від імені командувача Військово-Морських Сил адмірала Юрія Ільїна.

За словами директора Новофедорівської школи-лицею Миколи Старушка, районний етап гри “Зірниця” проводяться на базі цього навчального закладу вже не вперше. І, що традиційно, команда місцевої школи стає його переможцем. Цієї весни юнакоманди з Новофедорівки посіли третє місце на республіканських змаганнях.

– Кілька днів тому у Новофедорівці проходили урочистості, присвячені 20 річниці створення морської авіації ВМС України. Діти бачили, з якою пошаною люди ставляться до захисників Вітчизни, як поважають професію військового льотчика. Все це позитивно вплинуло на свідомість багатьох молодих людей, які мріють пов'язати своє майбутнє з вітчизняною авіацією. Відтак, охочих стати юними авіаторами у нашій школі дуже багато.

Після завершення урочистої частини команди класів школи тради-

ціоналенням. Ми плануємо, що заняття для дітей у “Школі юних авіаторів” будуть проводити найкращі офіцери нашої авіаційної бригади – фахівці льотної справи. Вони розповідатимуть про будову літаків та вертольотів, історію флоту та авіації, вчитимуть азам штурманської підготовки, – зазначив начальник штабу бригади полковник Микола Литвиненко. Після завершення змагань переможці в індивідуальному заліку отримали грамоти, а команда переможець, солодкий приз – торт.

Сергій Осипов.

ПРОФЕСІЙНА АРМІЯ

У Збройних Силах України відбуваються радикальні зміни щодо комплектування військовослужбовцями. Цього року завершується останній призов на строкову службу. На зміну вісімнадцятилітнім юнакам до армії приходять молоді люди, для яких військова служба – добре обдуманний крок. **Контрактників у війську стає все більше й більше. Починається військова служба – з Військової Присяги.**

Присягають контрактники

В окремому полку зв'язку повітряного командування “Захід” Військової Присяги нещодавно склали четверо військовослужбовців контрактної служби. Стриянка Анастасія Бляхарська, Роман Гелета з містечка Мостиська, дівчина з села Солонка Ганна Олесків та Іван Крисько з села Коропуж Горолицького району Львівщини з різних причин обрали професійну військову службу.

За їхніми словами, при виборі професії визначальними стали зростаюче грошове забезпечення, перспектива

професійного зростання, соціальний захист і чудова доброзичлива атмосфера в армійських колективах.

Складання Військової Присяги чотирма контрактниками відрізняється від того ритуалу, який багато хто бачив на власні очі чи в кінофільмах. Немає сотень молодих воїнів на плацу, немає навколо плацу багатоголосі юрби з батьків, матусь, коханих дівчат і молодших сестер чи братів, які найбільше хочуть потримати автомат. Однак, ритуал складання Присяги не стає від того менш зворушливим та урочистим.

Контрактники зі зброєю в руках біля Бойового прапора військової частини перед строем військовослужбовців складають клятву воїна. І новобранці-контрактники хвилюються не менше, ніж колись військовослужбовці строкової служби. Присягають на вірність своєму народові лише раз в житті. Тож тим, хто сьогодні став повноправним членом армійського колективу зв'язківців, хочеться побажати успіхів на військовій ниві.

Владислав Назаркевич.
“Крила України”.
Фото Юрія Давидова.

СПРАВИ МУЗЕЙНІ

У Дніпропетровську відкрили “Парк Ракет”

29 жовтня у Дніпропетровську було урочисто відкрито музей “Парк Ракет”. Наразі до його складу увійшла експозиція з 3 ракет: 8К11, 8К99, “Циклон-3”.

“Це не муляжі, це повномасштабні ракети. У майбутньому можливе збільшення кількості експонатів. Зараз на ПМЗ є ракети з позначкою “таємно”, відповідно, поки вони не можуть поповнити парк”, – зазначив заступник начальника ракетно-космічного виробництва Південного машинобудівного заводу ім. О. М. Макарова Микола Губенко.

Стрічку урочисто перерізав віце-прем'єр-міністр України Олександр Вілкул.

“Споруджено “Парк ракет” всього за 1 рік з ініціативи регіональних властей, особисто голови обласної ради Євгена Удода та ракетобудівників. Цей центр – це інвестиція в молодь, у майбутнє покоління ракетобудів-

ників, українців, це данина пам'яті всім тим, хто створював космічну та оборонну міць Радянського Союзу і України”, – сказав Олександр Вілкул.

Загальна вартість робіт музею “Парк Ракет” склала 12 млн грн.

“Сьогодні в області працює група консультантів з розвитку туристичної галузі. Як ми бачимо, основними напрямками розвитку туризму є космос, козацтво й індустріальний туризм. Зараз наш регіон відвідує до 40 тисяч туристів на рік. Ми плануємо збільшити цей показник до 400 тис.”, – сказав голова Дніпропетровської обласної ради Євген Удода.

Вже сьогодні експозицію зможуть відвідати всі жителі та гості Дніпропетровщини.

За інформацією порталу 34.ua

ПРОФЕСІОНАЛИ

Підсумкова перевірка... і професійне свято

“Хто добре не здасть підсумкову перевірку, святкувати День фінансиста не буде!” – так пожартували керівники фінансово-економічного управління Повітряних Сил ЗС України напередодні здачі заліків з різних видів підготовки в рамках підсумкової перевірки за 2013 навчальний рік. Адже для особового складу управління такі критерії як пунктуальність, точність, професіоналізм, розсудливість, прискіпливість, наполегливість є обов'язковими у професійній діяльності.

Не зайвими вони стали й на підсумковій перевірці, яку військові фінансисти склали напередодні свого професійного свята – Дня військового фінансиста, з 22 по 25 жовтня 2013 року. Як повідомив помічник начальника управління підполковник Павло Арташ, який, власне, відає усіма даними перевірки, особовий склад ФЕУ відповідально віднісся до цього важливого заходу.

Фінансисти склали заліки із загальновійськових та спеціальних дисциплін, серед яких вогнева, фізична підготовка,

стратегія, оперативне мистецтво, охорона державної таємниці, повсякденна діяльність військ та багато інших. За результатами перевірки буде проведено детальний аналіз, визначено проблемні питання і, звичайно, відзначено кращих офіцерів.

Вже за попередніми даними у кращий бік можна відзначити полковника Павла

Паламарчука, підполковників Віталія Джуринського, Анатолія Швеця, Євгена Демчика та майора Олександра Присяжного.

Слід зазначити, що особовий склад ФЕУ завжди попереду в спортивних змаганнях, які щороку проводяться на першість командування Повітряних Сил ЗС України. Зокрема, команда управління з міні-футболу тра-

диційно стає фіналістом першостей. Такі традиції вітаються керівництвом не лише у спорті й повсякденній діяльності офіцерів.

Тож 29 жовтня професійне свято військових фінансистів такі відзначили у повному складі. І за 2012, і за поточний рік. Адже торік, через певні причини, День військового фінансиста не святкували. Але тепер керівництво відомства справедливо вирішило не позбавляти людей, від яких на пряму залежить своєчасність отримання грошового забезпечення та решти не менш важливих фінансово-економічних розрахунків, свого професійного свята.

– Справді, особовий склад фінансово-економічного управління достойно і відповідально пройшов підсумкову перевірку і з хорошими результатами підійшов до професійного свята, розповідає начальник фінансово-економічного управління Повітряних Сил ЗС України Олександр Бондар. – Звичайно, є й недоліки, і недоопрацювання, але загальна картина, мене, як керівника влаштовує. Користуючись нагодою, хочу привітати весь особовий склад фінансово-економічної служби Повітряних Сил ЗС України, побажати військовослужбовцям та їхнім родинам міцного здоров'я, творчого натхнення та сімейного добробуту...

Юрій Ігнат.
“Крила України”. Фото автора.

Місія безперервна

На Львівщині триває чергова ротація 56-го окремого вертолітного загону Збройних Сил України Місії ООН у Ліберії. Впродовж двох тижнів трьома рейсами літака Місії Організації Об'єднаних Націй "Боїнг-737-400" 275 військових авіаторів будуть доставлені на африканський континент для заміни своїх колег. Нагадуємо, що у Ліберії наші вертолітники виконують завдання з авіаційної підтримки наземних військ, патрулювання та охорони кордонів Ліберії з сусідніми державами. Окрім цього перед українськими миротворцями стоїть чимало гуманітарних завдань. Це перевезення вертольотами вантажів, доставка у віддалені куточки продовольства, ліків, евакуювання хворих, участь у пошуково-рятувальних операціях тощо.

Перша група миротворців у кількості 88 військовослужбовців вже вирушила до Африки 26 жовтня 2013 року з Міжнародного аеропорту "Львів" імені Данила Галицького. Перед рейсом до Африки в 16-й окремій бригаді армійської авіації, що дислокується у Бродях на Львівщині, пройшли урочисті проводи миротворців. З привітальними словами до військовослужбовців звернулися представники Командування Сухопутних військ Збройних Сил України, 8-го армійського корпусу, військової частини, органів місцевої влади, реєстрового козацтва, а також ветерани, рідні та близькі миротворців. Благословив наших військовослужбовців на шляхетну справу настоятель церкви Пресвятої Богородиці Покровительки України отець Богдан Вихор.

– Сьогодні ми у черговий раз відправляємо вас для виконання миротворчих завдань у далекій Африці. Хочу побажати вам добросовісно виконати всі завдання Місії ООН у Ліберії, із гідністю пронести Прапор України на іншому континенті і здоровими повернутися на Батьківщину, – наголосив під час урочистих проводів заступник командира 8-го армійського корпусу Сухопутних військ ЗС України генерал-майор В'ячеслав Назаркін.

Отаман обласного реєстрового козацтва Василь Павлечко передав у дорогу миротворцям ікону Пресвятої Богородиці, щоб вона оберігала їх у далекій країні, вручив авіаторам грамоти за відродження духовності українського народу, патріотизм та відданість українській державі, а для бібліотеки 56-го окремого вертолітного загону подарував книги.

– Наші вертолітники, як свого часу козаки, вирушають у далеку путь, вони не бояться складнощів і небезпек, – зазначив Василь Павлечко, – на чужині вони зустрінуть Різдво Христове, тож ми передали їм книжки, аби було що почитати на дозвіллі, та ікону Божої Матері, аби воїни змогли помолитися їй у потрібну мить.

Командиром українського миротворчого контингенту 19-ї ротації призначено досвідченого військового льотчика 1 класу полковника Олександра Венгера. Він неодноразово брав участь у миротворчих місіях.

– Ми перейшли до нового формату перебування українських вертолітників у далеких країнах, тобто вони тепер виконують миротворчі місії ООН не півроку, а 9 місяців, – зазначив начальник армійської авіації Командування Сухопутних військ Збройних Сил України генерал-майор Валентин Пістряга, – такий підхід дозволяє більш ретельно готувати наших миротворців. Наприклад, льотний склад та начальники служб загону у яких попереду спілкування із керівним складом місії, пройшли курс вивчення англійської мови. Так само в них було більше часу щодо проходження всіх необхідних процедур у рамках підготовки. Загалом весь особовий склад, а основу складають військовослужбовці 16-ї окремої бригади армійської авіації, підготовлений добре і всі завдання, які на них чекають у Місії, вони здатні виконати гідно і живими та здоровими повернутися на Батьківщину, – підкреслив генерал.

Після урочистостей генерал-майор Валентин Пістряга поспілкувався з миротворцями віч-на-віч. Нашій газеті він розповів про зміст напутньої розмови.

– Я завжди нагадую льотчикам про неприпустимість небезпечного ризику під час виконання завдань в небі. Всі наші пілоти – професіонали своєї справи і прагнуть виконати свою роботу якнайкраще в найскладніших умовах. Та вони повинні пам'ятати – ми чекаємо їх вдома живими і здоровими!

Владислав Назаркевич.
"Крила України".
Фото автора.

Новий командир загону миротворців

Під час візиту до штаб-квартири Місії ООН у Ліберії українська делегація, яку очолив керівник оперативної групи начальник армійської авіації Командування Сухопутних військ Збройних Сил України генерал-майор Валентин Пістряга, зустрілась з Командувачем сил Місії ООН в цій африканській країні генерал-майором Леонардом Нгонді.

Під час зустрічі сторони обговорили військово-політичну обстановку в регіоні та підбили підсумки роботи особового складу українського національного миротворчого контингенту.

Командувач сил Місії ООН у Ліберії генерал-майор Леонард Нгонді подякував українським миротворцям 18-ї ротації в особі командира 56-го окремого вертолітного загону військового льотчика 1-го класу полковника Петра Пліса за службу та вагомий внесок у справу підтримання миру на африканському континенті протягом 9 місяців.

У відповідь полковник Петро Пліс висловив слова подяки на адресу керівництва Місії Організації Об'єднаних Націй.

– Я вдячний керівництву Місії за допомогу, яку надавали нам під час виконання важких та відповідальних завдань за призначенням, – зазначив полковник Петро Пліс. – Українським національним контингентом було здійснено понад 1800 вильотів на вертольотах Мі-8 та Мі-24, екіпажі яких провели в небі понад 2400 годин та перевезли більше 8400 осіб та 86 тонн вантажів.

У свою чергу генерал-майор Валентин Пістряга представив керівництву Місії ООН у Ліберії командира нової 19-ї ротації військового льотчика 1-го класу полковника Олександра Венгера. За словами генерал-майора Валентина Пістряги, рівень підготовки особового складу національних контингентів дозволяє говорити про успішне виконання українцями завдань ООН.

Також генерал-майор Валентин Пістряга від імені Міністра оборони України Павла Лебедева та начальника Генерального штабу – Голов-

нокомандувача Збройних Сил України генерал-полковника Володимира Замани подякував Командувачу сил Місії Організації Об'єднаних Націй у Ліберії за високу оцінку діяльності українських миротворців і заповнив, що особовий склад наступної ротації з честю виконає поставлені перед Україною завдання Місії ООН.

Звертаючись до командира нової ротації 56-го окремого вертолітного загону ЗС України, генерал-майор Леонард Нгонді зазначив, що керівництво Місії ООН впевнене у високому професіоналізмі українських миротворців.

– Відповідальне ставлення до виконання завдань є одним з критеріїв успіху, а традиції, закладені попередніми ротаціями українських військових, необхідно примножувати і продовжувати, – зазначив він.

На завершення візиту сторони обмінялися сувенірами.

Того ж дня українська делегація відвідала начальника авіації Місії

ООН у Ліберії з яким обговорили низку питань.

– Я сприятиму військовим з України, які знаходяться у цій африканській країні, у подальшій службі з підтримання миру. Завдяки діям вашого загону майбутнє Місії ООН та Ліберії у цілому вселяє оптимізм, – наголосив начальник авіації Місії ООН у Ліберії Кульдіб Малік. – Неможливо уявити виконання патрулювання, повітряної розвідки, авіаційної підтримки наземних військ Місії, рятувальні операції та перевезення пасажирів і вантажу без участі українських вертольотів. Ви зайняли вагоме робоче місце в африканському небі. Присутність і дії українських миротворців значною мірою сприяють зміцненню миру та стабільності в цих країнах. Без вашого підрозділу належне виконання завдань Місії майже неможливе.

Руслан Лінник, Назар Волошин.
Республіка Ліберія.
Фото Назара Волошина.

Багатонаціональний брифінг передових авіанавідників

Військовослужбовці 18 окремого вертолітного загону, що виконує завдання з підтримання миру і безпеки в Демократичній Республіці Конго, взяли участь у багатонаціональному брифінгу передових авіаційних навідників.

Захід був ініційований українською стороною і відбувся на базі бригади силового втручання Місії ООН у ДР Конго. Окрім офіцерів національного контингенту участь у ньому взяли військовослужбовці ЗС Південно-Африканської Республіки, Бангладеш та Індії.

Основною метою брифінгу було визначено ознайомлення представників контингентів із різними способами наведення літальних апаратів на наземні цілі, способами орієнтування на місцевості, особливостями використання обладнання передових авіаційних навідників.

– Цей захід ми спланували заздалегідь, адже під час Місії ми працюємо поряд з колегами, тож необхідно знати особливості їхньої роботи, вміти користуватися різними обладнаннями, – зазначив офіцер національного контингенту полковник Віталій Шмаков.

Брифінг проходив у два етапи. На першому офіцери Місії обговорили призначення передових авіаційних навідників, їх роботу, порядок та організа-

цію взаємодії з підрозділами, способи наведення вертольотів на наземні цілі, схеми зв'язку та управління авіацією. Під час другого етапу українські військові відвідали табір миротворчого контингенту Південно-Африканської Республіки і змогли практично продемонструвати роботу українського обладнання – радіостанцій, компасів, дальномірів, GPS, а також особливості роботи авіаційних навідників у даних географічних та кліматичних умовах. У свою чергу військові ПАР поділились власним досвідом.

Офіцерів Південно-Африканської Республіки зацікавили бойові характеристики українського вертольоту Мі-24 та тактико-технічні властивості Мі-8. На завершення українці і представники ПАР домовилися продовжувати подібні зустрічі, адже вони дозволяють легко порозумітися з колегами безпосередньо у робочій обстановці.

Анатолій Стельмах.
ДР Конго. Фото автора.

221000 кілометрів ліберійськими дорогами

Наші земляки – військовослужбовці 56-го окремого вертолітного загону Збройних Сил України Місії ООН у Ліберії, де командиром полковник Петро Пліс, провели урочисті заходи з нагоди Дня автомобіліста та дорожника.

Понад 40 військовослужбовців служб автомобільної та електрогазової, авіаційно-го озброєння, електрогазового, транспортного та інженерного взводів сьогодні забезпечують український контингент близько 80 одиниць спеціальної, автомобільної та бронетехніки за будь-яких обставин.

Закінчення на 6 стор.

НАША ПАМ'ЯТЬ

Вшанували пам'ять воїнів афганської війни

Військовослужбовці Стрийського зенітного ракетного полку взяли участь в урочистому відкритті пам'ятника воїнам-афганцям у місті Сколе Львівської області.

На відкриття меморіалу прийшло чимало людей – прості мешканці міста Сколе, учасники бойових дій в Афганістані, рідні й близькі загиблих інтернаціоналістів, керівники місцевих ветеранських афганських організацій – голова Львівської обласної організації Української спілки ветеранів Афганістану Михайло Магеровський, голови Сколівської та Стрийської організацій Української спілки ветеранів Афганістану Степан Верховинець та Мирон Заплатинський. У відкритті пам'ятника взяли участь голова Сколівської районної державної адміністрації Михайло Гнатишин, голова Сколівської районної ради Микола Романишин, міський голова Володимир Москаль. Серед учасників бойових дій в Афганістані, які прийшли згадати загиблих бойових товаришів та в урочистій обстановці відкрити пам'ятник – ветеран «афганської» війни письменник, художник, член літературно-мистецького об'єднання «Хвилі Стрийщини» Роман Кіндратишин. Спорудили пам'ятник архітектор Сколівської районної державної адміністрації Мирослав Білий, заслужений діяч мистецтв України Михайло Посікіра та скульптор

Роман Терех.

В Афганістані зі Сколівського району загинуло п'ятеро юнаків та один пропав безвісти, тому у виступах зазначалося, що відкриття

цього пам'ятника – свідчення поваги суспільства до подвигу земляків, вшанування пам'яті загиблих. А також – застереження майбутнім поколінням: війна несе лихо й біду, тому треба берегти мир і спокій на рідній землі.

Хвилиною мовчання та трикратним урочистим військовим салютом на честь загиблих вшанували світлу пам'ять загиблих на війні, та тих хто залишив цей світ вже після завершення афганського. Отець Василь із церкви Різдва Пресвятої Богородиці освятив пам'ятник та відслужив панахиду.

Голова Сколівської організації УСВА Степан Верховинець привітав усіх з цією надзвичайною подією і подякував усім, хто допомагав у будівництві пам'ятника. Кошти надавали сільські громади, підприємці та ветерани війни району.

Після урочистої церемонії відкриття пам'ятника у Сколівському народному домі «Бескид» пройшов концерт, який подарували присутнім вокально-інструментальний гурт зі Стрії «Шурави» та воїни-інтернаціоналісти.

Владислав Назаркевич.
«Крила України». Фото автора.

221000 кілометрів ліберійськими дорогами

Закінчення. Початок на 5 стор.

Вітаючи своїх підлеглих, офіцер подякував особовому складу за сумлінне виконання службових обов'язків та побажав подальших успіхів у миротворчій діяльності.

– Неможливо сьогодні уявити військовий підрозділ, в якому не було б автомобільної техніки, яка завжди повинна бути справною. А цьому ми завдячуємо вам – військовим водіям, електрикам, ремонтникам, і цей список можна продовжувати та продовжувати. Від вашого вміння, від стану справності техніки залежить виконання поставленого завдання усіма підрозділами. У спеку, в дощ ми знали, що на вас ми можемо покластися, що і ви, і техніка не підведе.

За відмінне виконання посадових обов'язків, зразкову військову дисципліну, високий рівень професійної майстерності військовослужбовці отримали заохочення, цінні подарунки від керівництва ЗС України та командира військової частини.

– У період 18-ї ротації водії подолали на автомобілях та бронетехніці в загальному понад 221488 км. Для підтримання спеціальної та автомобільної техніки у справному стані виконано 47 поточних ремонтів, з них 3 – із заміною агрегатів, проведено 167 технічних оглядів. Також забезпечено 1300 годин роботи водофільтрувальної станції

ВФС-10, що дорівнює 13000 м³ заведеної та відфільтрованої води для технічних та санітарних потреб загону. З терміналу в місті Монровія, що за 70 км від базового містечка, завезено 1500 м³ питної води для потреб їдальні та вивезено 9000 м³ стічних вод, – розповів заступник командира загону з аеродомно-технічного забезпечення підполковник Сергій Одайник.

– Не можна не згадати і особовий склад служби пального та мастильних матеріалів на чолі з майором Євгеном Зелінським, фахівцями якої для забезпечення завданням військової автомобільної техніки було отримано й перевезено понад 53000 л дизельного палива, – додав офіцер.

Успішне вирішення завдань з підтримання техніки у справному стані було б не можливим без доброго налагодженої й організованої системи технічного обслуговування та ремонту автомобільної техніки. Протягом 18-ї ротації автомобільна служба трималася на високі класні фахівців. Серед них – майор Василь Попсуй, капітани Петро Віхоть, Микола Романюк, старший лейтенант Сергій Куфта, лейтенант Олександр Калініченко, старший прапорщик Ігор Приступа, старший сержант Андрій Пінчук, солдат Олег Ангеляшко.

Руслан Лінник. Ліберія.

Легенда парашутного спорту

У жовтні своє 80-річчя відзначив почесний майстер спорту СРСР з парашутного спорту полковник у відставці Віктор Степанов, який присвятив своє життя не лише служінню Вітчизні, а й спорту. Йому не було й тридцяти, коли офіцер став рекордсменом світу з парашутного спорту й відразу ж отримав звання майстра спорту СРСР міжнародного класу. Він прослужив у Військово-Повітряних Силах майже чотири десятиліття, розпочавши свій службовий шлях курсантом штурманського училища і завершивши його на посаді начальника парашутно-десантної підготовки ВПС Південної групи військ. Служити офіцерові довелося у різних куточках коліс великої й неосвяженої країни – на Чернігівщині та Полтавщині, Київщині та Житомирщині, в Іркутській та Воронезькій областях, в Угорщині. І завжди під час служби він не полишав захоплення всього свого життя – парашутного спорту. У спортивному доробку ювіляра – майже шість тисяч виконаних стрибків із парашутом і три світові рекорди у цьому виді спорту.

Ще у дитинстві Віктор мав небагато. Він добре навчався у школі, бігав на лижах, захоплювався книжками про авіацію та мужніх льотчиків. І це не дивно, адже зростав хлопчик у важкі воєнні та повоєнні роки, коли подвиг радянського солдата-визволителя був найбільшим надбанням людства, а льотчики викликали у хлопчаків ні з чим незрівнянну повагу й шану. Стати льотчиком у ті роки мріяли чи не усі радянські юнаки!

Закінчивши середню школу, Віктор Степанов вступив до Челябінського військового авіаційного училища штурманів. Саме там, в училищі, юнак виконав свій перший у житті стрибок із парашутом. Виконав, пережив перше хвилювання, поборов перший страх і... назавжди закохався у небо й купол!

В середині п'ятдесятих років випускник училища лейтенант Віктор Степанов прибув для проходження подальшої служби до свого першого гарнізону. Він був призначений на посаду льотчика-штурмана в авіаційний полк, що дислокувався на той час у Ніжині.

У частині молодий офіцер вже серйозно став займатися парашутним спортом, тим більше, що в авіації завжди це заохочувалося. А військовослужбовці, які належать до категорії льотно-підйомного складу, взагалі зобов'язані виконувати щорічні стрибки з парашутом. Віктор захопився життям під куполом настільки, що швидко зрозумів: це – його доля, його поклонання, справа всього його життя!

У 1961 році на рахунок капітана Віктора Степанова було вже понад 200 стрибків із парашу-

том. Саме тоді офіцер був зарахований до складу збірної команди України з парашутного спорту. Цього ж року на першості Збройних Сил СРСР, що проходила в узбецькому місті Фергана, команда, у складі якої був капітан Степанов, встановила два світових рекорди. При цьому сам Віктор Сергійович під час змагань відзначився чи не найбільше від усіх, адже він виконував стрибки з парашутом вдень та вночі з висоти 1000 та 2000 м на точність приземлення. Можна лише

шутити 1 розряду Віктор Степанов недовзі отримав, минаючи звання майстра спорту, високе звання майстра спорту СРСР міжнародного класу.

Тоді вищому командуванню було вже остаточно зрозуміло, що цього молодого офіцера доцільно використовувати на посадах, пов'язаних із парашутним спортом, адже він мав неабиякий потенціал і у майбутньому міг неодноразово постояти за честь ВПС у різного рівня змаганнях, у тому числі – й міжро-

панов очолив уже парашутно-десантну службу авіаційної дивізії. А ще через вісім років підполковник Степанов став начальником парашутної підготовки 2-ї Повітряної армії.

Як розповідає його колега, тренер з виду спорту (старший тренер) спортивної команди з парашутних видів спорту Повітряних Сил Збройних Сил України, почесний працівник фізичної культури та спорту України, майстер спорту СРСР з офіцерського багатоборства полковник у відставці Лев Батіщев, який в останні роки військової служби виконував обов'язки начальника пошуково-рятувальної та парашутно-десантної служби Військово-Повітряних Сил України, Віктор Сергійович за роки служби неодноразово ставав переможцем змагань різних рівнів. Так, у 1985 році в Угорщині проходила першість серед військовослужбовців Дружніх країн, де полковник Віктор Степанов виступав у складі збірної команди Південної групи військ і був її капітаном. На цих змаганнях команда полковника Степанова встановила ще один світовий рекорд, але – вже з купольної акробатики, яка вважається чи не найскладнішим видом парашутного спорту. Це був третій світовий рекорд полковника Віктора Степанова. Після цих змагань, враховуючи вагомий внесок у розвиток парашутного спорту, він був нагороджений орденом і згодом призначений на посаду начальника пошуково-рятуваль-

уявити собі, наскільки важкими були стрибки на точність приземлення в темну пору доби!..

Одразу ж після встановлення двох світових рекордів протоколи змагань були надіслані до Франції, де знаходиться штаб-квартира Міжнародної федерації парашутного спорту. Федерація офіційно зареєструвала нові світові рекорди, а спортсмен-пара-

дних. У 1965 році він був призначений на посаду начальника парашутно-десантної служби авіаційного полку.

Продовжувалася військова служба, продовжувалася й спортивна кар'єра офіцера. Змагання, збори, підготовка до чергових чемпіонатів, першостей та змагань...

У 1970 році майор Віктор Сте-

ЮВІЛЕЙ

ної та парашутно-десантної служби ВПС Південної групи військ. Власне, це була його крайня посада під час проходження військової служби. Невдовзі за вислугою років ветеран Збройних Сил полковник Віктор Степанов був звільнений у запас.

– Після звільнення в запас Віктор Сергійович не залишив улюбленої справи, – говорить голова Вінницької обласної ради ветеранів спорту почесний працівник фізичної культури та спорту України Георгій Самков. – Коли наприкінці вісімдесятих років він приїхав до Вінниці, його, справжнього корифея вітчизняного парашутного спорту, запросили до Вінницького авіаційно-спортивного клубу, де він протягом ще довгих років займався парашутно-десантною підготовкою молодого поповнення аеромобільних частин Збройних Сил України та передавав свій безцінний спортивний та життєвий досвід інструкторам з парашутної підготовки.

Олексій Тригуб.
«Крила України».

Закінчення. Початок в №43.

Та святкування не може тривати довго. Війна кликала льотчиків до смертельної роботи. Командир дозволив Амет-Хану Султану разом з його заступником і другом Героєм Радянського Союзу капітаном Павлом Головачовим залишитися ще на кілька днів. 16 травня фронтовиків розбудив зойк матері уславленого аса. Два сержанти у формі військ НКВС тягли її до воріт. Рішенням Радянського уряду розпочалося виселення кримсько-татарського народу з Криму.

Напівроздягнений Амет-Хан пробував боронити свою матір, та лише стиснув кулаки під дулами двох автоматів. Ситуація розрядилася, коли з хати вибіг одягнений у форму з орденами та зіркою Героя на кітелі Павло Головачов. Завдяки терміновому втручанню генерал-лейтенанта Тимофія Хрюкіна мати Героя Радянського Союзу не поїхала у товарному вагоні в далеке заслання разом з тисячами кримчан. А льотчиків чекало переозброєння, нові літаки та нові смертельні двобої з ворогом. Війна продовжувалася.

Про те, як літав і нищив ворога Амет-Хан Султан, добрим словом згадують не тільки радянські, а й французькі льотчики з полку Нормандія-Неман, з котрими не раз в одному бойовому строю підіймався в небо. Свідчення бойової звитяги – копії льотних книжок. 603 бойових вильоти, 30 збитих в небі самостійно та 19 літаків ворога – в груповому бою. Ось внесок відважного льотчика в нашу перемогу над німецькими фашистами.

Війна ледь не стала найвітлішою сторінкою у біографії Амет-Хана Султана. Кримському татарину, навіть двічі Герою Радянського Союзу не знайшлося місця у лавах Збройних Сил. Не брали й на льотну роботу. Врятувала від жебрацтва випадкова зустріч у парку ім. М.Горького у Москві з фронтовим товаришем, двічі Героєм Радянського Союзу Д.Лавриненковим. Наступного дня він розповів про нещасливу долю відомого за часів війни льотчика

Амет-Хан Султан: “Орел не помирає на землі”...

тричі Герою Радянського Союзу Олександрю Покришкіну. Вже разом вони пішли до двічі Героя Радянського Союзу генерал-полковника Тимофія Хрюкіна, котрий на той час був заступником головного командувача ВПС з бойової підготовки.

– Та невже ми, маючи на трьох сім зірок Героя Радянського Союзу, – вигукнув уславлений генерал, – не врятуємо свого бойового товариша!

Так Амет-Хан Султан завдяки бойовим друзям повернувся в небо. І став

не просто льотчиком, а льотчиком-випробувачем Льотно-дослідного інституту ВПС у підмосковному Жуковському. А далі – роки мирної праці в небі. Перша радянська крилатої ракета КС-1, винищувачі МіГ-15, МіГ-17, МіГ-21, Як-25 та їх модифікації, бомбардувальники, пасажирські та транспортні літаки – близько ста типів літальних апаратів як прийнятих

на озброєння, так і експериментальних, котрі залишилися лише в проектах, отримали пугівку в небо завдяки льотчику-випробувачу Амет-Хану Султану. Конструктори визнавали, що часто саме його ідеї давали поштовх для вирішення тієї чи іншої проблеми. Наприклад, система дозаправки літака в повітрі, відома в усьому світі як “пана-мама”, народилася завдяки його активній участі. Амет-Хан Султан не тільки був одним з тих, завдяки кому вдалося реалізувати ідею автоматичної дозаправки літака в повітрі, а й випробував її, вперше в Радянському Союзі в червні 1949 року, виконавши на літаку Ту-2, обладнаному цією системою, автоматичну дозаправку літака в повітрі.

Визначною віхою у встановленні радянсько-американського паритету у перші післявоєнні роки стало прийняття на озброєння радянської крилатої ракети КС-1. В зоні досяжності озброєного двома такими ракетами радянського бомбардувальника Ту-4КС було ледь не півсвіту.

“Вчили літати” КС-1 льотчики-випробувачі Жуковського ЛДІ. Спеціально для випробувань був виготовлений КС-1, обладнаний літаковим шасі, а на місці, де мала розміщатися бойова частина, було влаштоване місце для льотчика – імпровізована кабіна, з якої випробувач міг керувати майбутньою крилатою ракетою, контролюючи та в необхідних випадках підмінюючи електроніку. Літак-аналог отримав коротку назву “К”.

4 січня 1951 року Амет-Хан виконав перший зліт “К” з землі, в травні – перший старт з літака-носія. Випробування проходили не просто. Дуже багато проблем доводилося вирішувати вперше. Система автоматичного керування, радіоуправління, навігації. До того ж, час не чекав: крилатої ракети терміново потребувала обороноздатність Батьківщини. Одне з останніх випробувань ледь не завершилося трагедією. “К” самовільно відчепився від літака-носія. До того ж, двигун довго не вдавалося запустити. Тільки ви-

Султан підняв в небо експериментальний МіГ-15 УПІ, в задній кабіні якого було встановлене катапультне крісло, яке довірили випробувати парашутисту-випробувачу В.Головину. Команда на спрацювання катапульти була подана, коли літак увійшов у визна-

сил. І потім на землю вже падає бездиханне тіло.

Притча виявилася пророчою. 1 лютого 1971 року, Амет-Хан Султан разом з Іваном Плотниковим підняли в небо Ту-16, на якому відпрацювали новий двигун. Літак вибухнув у повітрі.

чену зону на висоті 3000 метрів. Та піропатрон не виштовхнув крісло вгору, а просто розірвався, й один з осколків пробив борт кабіни літака і стінку паливного баку. На підлозі кабіни захлюпотіло палъне. Затиснутий в задній кабіні парашутист-випробувач не міг й поворухнутися, не те, щоб відкрити літаре кабіни самостійно. З землі лунає команда льотчику покинути літак. Та обох випробувачів поєднувала не тільки спільна робота. Вони дружили сім'ями, жили в сусідніх квартирах, разом відзначали сімейні свята. І Амет-Хан Султан приймає рішення терміново саджати літак. Тільки ідеально виконана посадка врятувала життя друзів. А через певний час випробування катапультного крісла продовжили.

Випробування та експериментальні польоти слідували один за іншим. Беззаперечний авторитет Амет-Хана Султана в ЛДІ був визнаний присвоєнням йому у 1961 році звання “Заслужений льотчик-випробувач СРСР”.

Значний внесок видатного льотчика-випробувача у здійснення космічної програми Радянського Союзу. Всі космонавти першого загону відчули, що таке невагомість, на борту спеціально обладнаного Ту-104, який він пілотував. На цьому ж літакові вперше “здійснив вихід в космос” Леонов. Герман Титов називав Амет-Хана Султана “нашим космічним батею”.

На урочистому банкеті в день святкування 50-річчя фронтовий товариш Амет-Хана Султана Павло Головачов запитав, а чи не прийшла пора випробувачу завершувати льотну кар'єру, знайти своє місце на землі. І тоді Амет-Хан Султан відповів:

– Орли не помирають на землі. Відчувши наближення останньої миті, вони підіймаються в небо так високо, наскільки вистачить

У планах керівника музею – створення у одній з кімнат музею, який нині є відділом Кримськотатарського музею мистецтва, експозиції військової слави кримськотатарського народу.

– У перші дні Великої Вітчизняної війни, – розповідає Мустафа Сейдаметович, – з Алупки добровільцями на фронт пішли 126 чоловіків. 103 з них були кримськими татарами. Не всі повернулися в рідний край. Наша гордість – двічі Герой Радянського Союзу Амет-Хан Султан, дев'ять героїв Радянського Союзу, три повних кавалери ордена Слави. Тисячі представників нашого народу воювали у партизанських загонах в Криму. І тільки через те, що за кілька неділей до визволення Криму від фашистів всіх чоловіків, а це були в основному діти, було мобілізовано до допоміжних загонів німецької армії, весь народ оголосили зрадником. Зрадником може стати людина, група людей, та не весь народ. У 1956 році Амет-Хан Султан був одним з ініціаторів листа до ЦК КПРС про скасування рішення про виселення кримських татар. Саме тому наш музей має стати часткою відновлення історичної справедливості не стільки на законодавчому рівні, а й у свідомості пересічних громадян.

Курортна Алупка на кілька літніх місяців стає великим багатонаціональним містом, куди приїздять сотні тисяч громадян України, Росії, Білорусії, інших країн ближнього та дальнього зарубіжжя. Музей двічі Героя Радянського Союзу, заслуженого льотчика-випробувача СРСР Амет-Хана Султана на чолі з Мустафою Мустафевим ставить перед собою амбітне завдання та готовий працювати над його виконанням.

Виктор Гедз.
“Крила України”. Фото автора.

ДО 70-РІЧЧЯ ВИЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ

Skype-міст для бойових побратимів

“Пам'ятай війну!” – під таким девізом у Харкові в рамках Інтернет-програми “Відкритий світ” відбувся перший міжнародний ветеранський Skype-міст.

До Дня визволення України від німецько-фашистських загарбників відбувся міжнародний ветеранський Skype-міст бойових побратимів. Відеозв'язок був організований між містами Харків, Київ, Мінськ, Санкт-Петербург, Севастополь та Одеса.

Захід зібрав понад 70 учасників від усіх сторін, колись об'єднаних спільною справою – визволенням наших земель від німецько-фашистських загарбників. Також були присутні представники від командування Харківського військового гарнізону. В режимі прямого відеозв'язку ветера-

ни Великої Вітчизняної війни змогли зустрітися з бойовими побратимами з різних міст та держав. Протягом декількох годин вони згадували бойові роки молодості, поздоровляли один одного та змогли обмінятися досвідом ветеранської роботи.

Наприкінці зустрічі ветерани інших країн ще раз привітали українських побратимів з 69-ю річницею визволення України та висловили надію на те, що подібний Skype-міст стане доброю традицією.

Дмитро Чалий.
м.Харків.
Фото автора.

37 років штурмовикам з морським минулим

За 37 років свого існування авіаційна бригада тактичної авіації Повітряного командування "Південь" пройшла славетний бойовий шлях. Сьогодні, продовжуючи бойові традиції перших льотчиків-штурмовиків, особовий склад частини готовий виконувати поставлені завдання щодо захисту державних інтересів України.

Трохи історії

Бригада тактичної авіації є правонаступником 299-го корабельного штурмового авіаційного полку, який був сформований 4 листопада 1976 року на аеродромі Саки. Основою для його формування став 279-ий окремих корабельний штурмовий авіаційний полк.

З перших днів перед частиною постали завдання щодо перенавчання особового складу на нову авіаційну техніку (літаки Як-36 та Як-38) для комплектування льотних екіпажів корабельних штурмових авіаційних полків палубного базування вертикального злету та посад-ки Військово-Повітряних Сил Північного та Тихоокеанського Флотів.

Етапи освоєння літаків Як-36 та Як-38

- 24.04.75 р. – 1-ий тренувальний політ по колу зі зльотом та посадкою;
- 28.08.75 р. – 1-ий тренувальний політ на висіння над землею;
- 21.11.75 р. – 1-ий тренувальний політ за повним профілем;
- 06.04.76 р. – 1-ий тренувальний політ по колу зі зльотом по вертикалі та посадкою на ПРК "на ходу";
- 06.04.76 р. – 1-ий тренувальний політ зі зльотом з ПКР "на ходу" та посадкою на майданчик по вертикалі.

Велику допомогу в оволодінні новими типами літаків надали льотчики-випробувачі: Герой Радянського Союзу В.Хомяков, М.Дескбах, О.Кононенко, Ю.Мітків.

З 20 червня по 10 серпня 1976 року особовий склад полку брав участь у першому переході. Із вахтового журналу: "...16.07.1976 року, в п'ятницю, о 14 годині 11 хвилин корабель знявся з якоря і взяв курс на Каверну (НРБ)..."

У період з 4 квітня по 9 червня 1980 року частина особового складу 299-го КШАП брала участь в операції "РОМБ" у Демократичній Республіці Афганістан. Група базувалась в місті Шинданді, виконуючи випробування можливостей літака Як-38 з бойового застосування зброї в умовах ДРА. Під час випробувань було задіяно три літаки. За успішне виконання цього важливого державного завдання і виявленні при цьому мужність та героїзм Указом Президії Верховної Ради СРСР від 21.10.80 року нагороджені:

- майор А.Кривуля – орден Червоного Прапора;
- підполковник В.Купцов – орден "Червона Зірка";
- майор В.Панасенко – орден "Червона Зірка";
- старший лейтенант В.Іванов – медаль "За бойові заслуги";
- старший лейтенант В.Шабалін

– орден "За службу Батьківщині у ЗС СРСР III ступеня";

- прапорщик В.Железкін – медаллю "За бойові заслуги".

12 лютого 1988 року заступник Командуючого авіації ВМФ генерал-полковник авіації В.Потапов вручив 299-му КШАП Бойовий Червоний Прапор та грамоту Президії Верховної Ради СРСР.

Починаючи з вересня 1989 року полк приступив до перенавчання особового складу на літаки Су-25. І вже через два роки, за наказом Командуючого авіації ВМФ польоти на літаках Як-38 були припинені.

Українська доба

У березні 1992 року, за наказом Міністерства оборони України, полк включено до складу Збройних Сил України. А вже 8 квітня особовий склад частини на чолі з командиром полку полковником Євгеном Кобуровим присягнув на вірність українському народу. Після низки організаційних заходів та передислокування із кримського аеродрому "Саки" на аеродром "Кульбакіне", що неподалік Миколаєва, авіаційний полк разом із частинами забезпечення було пере-

дуг", "Кооператив партнер – 2000", "Чисте небо – 2000", "Фарватер миру – 2001", "Морський рубіж – 2004".

Своєрідним випробуванням підготовки Збройних Сил України у 2005 році стало проведення комплексного оперативно-тактичного навчання з ОСШР "Реакція – 2005". Виконання завдань особовим складом бригади було оцінено керівництвом Генерального штабу ЗС України на "відмінно".

Основною метою навчання "Тугий вузол – 2006", яке проводилися у 2006 році на аеродромі "Кульбакіне", було відпрацювання взаємодії між різними родами авіації під час проведення миротворчих та антитерористичних операцій у складі багатонаціонального контингенту під егідою ООН.

До навчання залучалися екіпажі штурмової, розвідувальної, бомбардувальної та винищувальної авіації. Під час проведення практичної фази штурмовики завдавали бомбових ударів, виконували стрільби некерованими ракетами у складі пари та ланки.

В цьому ж році авіаційна брига-

а у 2007 році аеродром "Кульбакіне" став базою проведення льотно-методичного збору для військовослужбовців частин винищувальної авіації Повітряних Сил Збройних Сил України.

Упродовж чотирьох льотних змін, запланованих на кожний тиждень заходу, екіпажі частин винищувальної авіації відпрацьовували єдину методику підготовки льотно-методичного збору та виконання польотів на бойове застосування по наземних цілях. Інженерно-технічний склад під час зборів набув практичних навичок щодо підготовки авіаційних засобів ураження до бойового застосування.

реформовано у бригаду тактичної авіації Повітряних Сил ЗС України, якою сьогодні командує полковник Володимир Помогайбо.

Починаючи з 1995 року льотчики нинішньої бригади тактичної авіації постійно залучались до участі у різноманітних заходах бойової підготовки, зокрема у навчаннях "Миротворча місія морської піхоти – 95", "Партнерство – 97", "Фарватер – 97", "Сі Бриз – 97" та "Сі Бриз – 98", "Осінь – 98", "Фарватер миру", "Дуель – 99", "Ре-

да брала участь у командно-штабному навчанні з органами управління Повітряних Сил Збройних Сил України "Чисте небо – 2006".

Літаками Су-25 було виконано бойове завдання з авіаційної підтримки Сухопутних військ у ході навчальних рейдових та десантно-штурмових дій з практичним виконанням бомбометань та стрільб некерованими авіаційними ракетами на авіаційному полігоні "Києво-Олександрівський" та на загальновійськовому полігоні "Широкий лан".

У наймасштабнішому за часів незалежності України навчанні "Артерія – 2007" було здійснено перебазування літаків та особового складу авіаційної бригади на оперативні аеродроми "Кіровське" і "Луцьк" з розгортанням системи їх забезпечення. Штурмовики забезпечували дії наземних сил з повітря, виконуючи бомбометання та стрільби НАР на загальновійськовому полігоні "Рівненський" та виконали бойові вправи по морських цілях на полігоні "Чауда". У навчаннях було задіяно 9 літаків та майже 200 військовослужбовців бригади, які продемонстрували високий професіоналізм та боездатність.

Знаменним став і 2008 рік. Зокрема підготовкою та участю в авіаційному параді з нагоди Дня Незалежності, а згодом – й участю у комплексному командно-штабному навчанні "Морський вузол – 2008" та міжнародній виставці авіатехніки "Аеросвіт – 2008".

Протягом року триває посилення підготовки керівного складу як інструкторів, та підвищується класна кваліфікація пілотів. Велика увага звертається на вишкіл молодого льотно-методичного складу. Загальний наліт складає понад 316 год. Виконано 38 льотних змін, 701 польотів.

Особовий склад бригади бере

активну участь у практичних діях авіації ПС ЗС України в районі Чорноморського тренувального центру морської піхоти ВМС ЗС України, удосконалює навички у практичному застосуванні авіаційних засобів ураження на полігоні "Києво-Олександрівський", виконує завдання на морському полігоні "Донузлав", тренується у практичних діях авіації у ході забезпечення батальйонного навчання на загальновійськовому полігоні "Широкий лан".

На базі військової частини проводяться льотно-методичні збори з льотним складом авіаційних частин ПС ЗС України тощо. Черговим доказом льотної майстерності авіаторів-штурмовиків стало й підсумкове навчання, під час якого військові льотчики продемонстрували високий рівень підготовки та хороші практичні навички.

За підсумками навчального 2012 року бригада тактичної авіації була визначена кращою у Повітряних Силах ЗС України.

День сьогоднішній

Цього року підрозділи бригади тактичної авіації ПвК "Південь" брали участь у підсумковому навчанні за 2013 навчальний рік та демонстраційному тактичному навчанні (ДТН) на полігоні "Міжнародного центру миротворчості та безпеки". В ході навчання екіпажі штурмовиків забезпечували дії підрозділів Сухопутних військ по знищенню (блокуванню з повітря) незаконних збройних формувань і визначених цілей шляхом ударів з повітря, а також ураження сил і засобів умовного противника за вказівками передових авіаційних навідників. Разом з тим, льотчики частини були задіяні до льотно-методичного збору на тему "Ведення бойових дій щодо знищення наземних об'єктів під час збройного конфлікту тощо".

За підсумками року особовий склад бригади значно покращив свої практичні навички, а льотчики підвищили свій класний рівень – 2 льотчики підготовлено на 1 клас. Окремим рядком хочеться відзначити внесок особового складу бригади тактичної авіації у продовженні термінів служби керованих ракет класу "повітря-поверхня".

Микола Цвіцінський.

Віктор Янукович: "Ми низько схиляємо голови перед світлою пам'яттю мільйонів воїнів і мирних людей, які поклали своє життя заради миру та майбутнього прийдешніх поколінь"

Президент України Віктор Янукович переглянув реконструкцію форсування Дніпра, у якій взяли участь понад півтори тисячі військовослужбовців Збройних Сил України та представників військово-історичних клубів.

На Дніпропетровщині відбулися урочистості з нагоди 70-річчя визволення Дніпропетровська від німецько-фашистських загарбників, участь у яких взяв Президент України – Верховний Головнокомандувач Збройних Сил України Віктор Янукович.

Глава держави поклав квіти до Пам'ятника воїнам 152-ї стрілецької дивізії. У церемонії покладання також взяли участь Віце-прем'єр-міністр України Олександр Вілкул, заступник Міністра оборони України – керівник апарату Володимир Можаровський, голова Дніпропетровської обласної держадміністрації Дмитро Колесніков, голова Дніпропетровської обласної ради Євген Удод, міський голова Дніпропетровська Іван Куліченко, народні депутати України, командувач Сухопутних військ Збройних Сил України генерал-полковник Геннадій Воробйов, командир 6-го гвардійського армійського корпусу генерал-лейтенант Руслан Хомчак, ветерани Великої Вітчизняної війни, представники громадських організацій.

Під час урочистої церемонії Віктор Янукович зазначив, що такі знакові події з плином часу не втрачають своєї високої духовності та суспільного значення, дають можливість ще раз вклю-

ветерани, трудовими здобутками, у результаті яких Дніпропетровщина відродилася з попелу і руїн, стала одним із потужних наукових, індустріальних та культурних центрів держави, добре знаних далеко за її межами, – наголосив Віктор Янукович.

Президент нагадав, що до 70-ї річниці визволення України від німецько-фашистських загарбників за ініціативи Ради Організації ветеранів України 14 лютого

гівська, Полтавська, Запорізька, Дніпропетровська, Київська, Черкаська та Житомирська області. А 6 листопада урочисто відзначатиметься 70-річчя звільнення від фашистів столиці України міста-героя Києва.

Разом із ветеранами Глава держави переглянув наймасштабнішу в історії України реконструкцію форсування Дніпра, організовану та проведену за ініціативи Віце-прем'єр-міністра Оле-

тилерійського вогню "Смерч", "Град", "Ураган" і засоби проти-повітряної оборони (ЗРК "Оса", ЗУ-23-2). У повітряному бою взяли участь 4 літаки Повітряних Сил Збройних Сил України.

Реконструкція форсування річки Дніпро розпочалася передовими загонами, до яких згодом підключилися і головні десантні загони Червоної Армії. Вони захопили плацдарм на правому березі. Потім відбувся важкий та запеклий повітряний бій. Під час сцени форсування другою хвилею десанту німецькі війська почали контратаку на лівому фланзі, яка була успішно зупинена військами Червоної Армії. На лівому фланзі підрозділи десанту Червоної Армії прорвали вузьку ділянку оборони, оточили підрозділи німецьких військ, знищили живу силу, гармати і танк "Пантера" у центрі німецьких бойових порядків та завершили їх розгром. Над полем було встановлено Червоний прапор.

Під час реконструкції понад

нитися героям, які здолали ворога, відстояли честь і свободу Вітчизни.

– Сьогодні ми віддаємо данину шани вам, дорогі ветерани. Ми низько схиляємо голови перед світлою пам'яттю мільйонів воїнів і мирних людей, які поклали своє життя заради миру та майбутнього прийдешніх поколінь, – сказав Віктор Янукович.

На переконання Глави держави, пам'ять про подвиг переможців житиме завжди.

– У часи воєнного лихоліття ваші земляки гідно воювали на фронтах, самовіддано працювали в тилу на евакуйованих підприємствах. Спільними зусиллями вони зробили значний внесок у перемогу, – підкреслив Президент України, зазначивши, що саме в цьому регіоні в тяжких умовах воєнного часу розпочалася відбудова господарства, його базових галузей – металургійної, транспортної, енергетичної.

– Україна завжди по праву буде пишатися вашими, дорогі

в Луганську стартувала Всеукраїнська естафета пам'яті "Слава визволителям України". За його словами, в поточному році естафету приймуть Сумська, Черні-

ксандра Вілкула та за всебічної підтримки Міністерства оборони України, Дніпропетровської облдерж-

клубів з України, Росії, Білорусії та інших держав.

Під час проведення яскравого військово-театралізованого дійства було залучено понад 170

адміністрації та Дніпропетровської міської ради.

Президент України Віктор Янукович привітав учасників реконструкції та відзначив державними нагородами ветеранів Великої Вітчизняної війни, які брали участь у боях при форсуванні річки Дніпро.

У реконструкції та військовому параді взяли участь понад 1700 військовослужбовців Збройних Сил України, а також представників 26 військово-історичних

одиниць техніки. Зокрема, 50 одиниць військової техніки часів Великої Вітчизняної війни: танки Т-34, німецький танк "Пантера", німецький бронетранспортер "Ганомаг", радянський броневомобіль БА-64Б, бойова машина реактивної артилерії БМ-13 "Катюша", польові і зенітні гармати періоду війни. У реконструкції також була задіяна сучасна військова техніка Збройних Сил України: понтонно-мостова техніка, бойові машини десанту та бронетранспортери (БМД-2, БТР-80), системи залпового ар-

200 вибухів імітували вогонь артилерії та удари авіації (підрив літаків, катерів, плотів).

З нагоди свята в обласному центрі пройшов парад військ, у якому було задіяно 7 літаків та 4 гелікоптери. Музичний супровід свята забезпечував зведений військовий оркестр 6-го гвардійського армійського корпусу Сухопутних військ, Військово-музичного центру ВМС ЗС України та Державної спеціальної служби транспорту України.

За повідомленням Управління преси та інформації Міноборони.

НОВИНКИ РИНКУ — “Ескалібур” пройшов випробування

Керований артилерійський снаряд (КАС) “Ескалібур-16” (Excalibur-16) виробництва компанії “Рейтеон” (Raytheon) пройшов полігонні випробування. Про це повідомила прес-служба компанії.

За даними “Рейтеон”, усього під час тестових стрільб було випущено 84 снаряди. Велика частина снарядів мала максимальне відхилення від цілі у 2 м, що вважається досить високим показником. В ході випробувань також були відзначені позитивні бойові якості боєприпасу і його відповідність висунутим вимогам міністерства оборони США.

Постріли із застосуванням КАС виконувалися зі шведської самохідної артилерійської установки (САУ) “Арчер” (Archer) і двох американських гаубиць – M109A6 “Паладин” (Paladine) і LW-155. У 2014 р. будуть проведені випробування КАС “Ескалібур”, які покажуть його придатність до серійного виробництва.

За результатами стрільб було встановлено, що снаряд за низкою показників перевершив свої тактико-технічні характеристики (ТТХ). Максимальна дальність ураження цілі склала 50,4 км при стрільбі з САУ “Арчер”. При ви-

пробуванні сумісності снаряда з американськими артилерійськими системами була досягнута дальність у 40,54 км, що також виявилось більше заявлених характеристик боєприпасу.

Версія КАС “Ескалібур-16” виробляється компанією “Рейтеон” і є подальшим розвитком боєприпасів “Ескалібур-1а-1” і “Ескалібур-1а-2”. Калібр КАС становить 155 мм, він наводиться на ціль за допомогою супутникової навігаційної системи GPS, що забезпечує високу точність ураження.

Крім варіанту КАС “Ескалібур-16” компанія “Рейтеон” здійснює розробку поліпшеної системи навігації для всіх снарядів цього класу.

До теперішнього часу було відстріляно 640 КАС “Ескалібур”. Снаряд застосовується для точкового ураження цілей особливої важливості. Згідно з останніми дослідженнями, використання одного КАС “Ескалібур” дозволяє заощадити від 10 до 50 звичайних снарядів.

НЕ ЗМОГЛИ ВИКОРИСТАТИ**Німеччина визнала проблеми з літаком Eurofighter**

Технічні помилки, брак запчастин і фахівців з контролю призвели до того, що ВПС Німеччини не змогли використати частину своїх багатоцільових літаків Eurofighter.

За даними технічної служби, що відповідає за обслуговування бойових машин, основні проблеми були пов'язані з технічними помилками, нестачею запасних частин і фахівців з контролю, а також із загальними проблемами з гарантіями якості продукції у виробника літаків – концерну EADS.

Приміром, у жовтні в повітря могли б піднятися лише 73 із понад ста літаків Eurofighter. Але і вони повинні були залишитися на землі, оскільки з'ясувалося, що на одній із машин була неправильно змонтована система катапультивання пілота. У результаті довелося перевіряти всі літаки.

За оцінками видання, вартість льотної години на

Eurofighter становить приблизно 80 тис. євро, що значно перевищує планові витрати.

Командувач ВПС Німеччини генерал-лейтенант Карл Мюльнер не став заперечувати факт існування певних проблем. Однак, за його словами, Eurofighter знаходиться на стадії впровадження, що передбачає удосконалення машини.

Це нормально, що раніше поставлені літаки “повинні повернутися на виробництво, аби привести їх до більш високих стандартів”, – цитує командувача агентство AFP. Тим не менше, як заявив Мюльнер, Eurofighter є одним із лідерів у класі сучасних бойових літаків.

ПЕРСПЕКТИВИ**Південна Корея розробить нову артустановку**

Південнокорейська компанія Samsung Techwin має намір розробити нову самохідну артилерійську установку EVO-105. Про це, як повідомляє Jane's, заявив директор з розвитку бізнесу підприємства Квон Сунван. За його словами, програма розробки нової САУ почнеться у 2014 році, а з 2017 року гаубиці EVO-105 почнуть надходити у війська.

Командування сухопутних військ Південної Кореї вже зацікавилось перспективною розробкою і оголосило про намір придбати щонайменше 800 нових артсистем. Створення самохідної артустановки буде вестися з використанням вже існуючих технічних рішень, завдяки чому Samsung Techwin розраховує створити недорогу гармату з перевіреною ефективністю.

EVO-105 планують створити на базі п'ятитонної вантажівки KM500, вантажна частина якої

буде модифікована таким чином, щоб на неї можна було встановити артилерійську гармату. Остання буде розроблена на основі американської гаубиці M101 калібру 105 міліметрів. Крім того, бойова машина буде оснащена системою керування вогнем від самохідної гаубиці K9 Thunder калібру 155 міліметрів, виробленої Samsung Techwin.

За даними Samsung, нова самохідна гаубиця зможе вести вогонь з максимальною швидкістю до десяти пострілів на хвилину,

при цьому скорострільність гармати при тривалому веденні вогню становитиме не менше трьох пострілів на хвилину. У розрахунок САУ будуть входити п'ять бійців. Крім поставки EVO-105 збройним силам Кореї Samsung Techwin планує продавати гармату такого типу і на експорт.

ПЕРШИЙ ПОЛІТ**Розпочались льотні випробування БЛА “Тараніс”**

Розроблений “BAE системз” (BAE Systems) дослідний зразок ударного безпілотного літального апарату (БЛА) “Тараніс” виконав перший політ.

Як повідомляє “Джейнс діфенс уїклі” з посиланням на інформацію міністерства оборони Великої Британії, на даний час льотні випробування тривають. Представники компанії і військового відомства не розкривають дату першого польоту. Вона стане відома після публікації міністерством оборони звіту про проведені випробування.

Польоти БЛА, ймовірно, продовжаться на Австрійському полігоні Вумер. Велика Британія і раніше активно використовувала його для випробувань озброєння, включаючи й безпілотний літальний апарат “Мантіс” у 2009 році.

У звіті міністерства оборони парламенту країни від 25 жовтня було підтверджено, що наземні випробування БЛА “Тараніс” почалися у 2010 році, а льотні випро-

бування – у 2013 році.

Представник “BAE системз” відмовився повідомити подробиці випробувань без відповідного дозволу МО країни. Велика Британія засекретила дані про БЛА “Тараніс”, який, як відомо, був публічно продемонстрований лише двічі.

Раніше компанія повідомляла про намір почати льотні випробування БЛА у 2013 році. Як заявлено, випробування системи вимагають іншого підходу, ніж ви-

пробування пілотованих апаратів. Система протягом тривалого часу буде всебічно “облітана” на землі. Це має гарантувати, що льотні випробування пройнуть безпечно і з необхідною ефективністю.

БЛА “Тараніс” не призначений для прийняття на озброєння. Метою програми є створення демонстратора технологій для аналізу можливості розробки першого автономного малопомітного надзвукового ударного безпілотного літального

апарату, який дозволить наносити високоточні удари по наземних цілях на великій дальності і автоматично ухилятися від засобів ураження противника. БЛА також передбачається використовувати для виконання завдань розвідки, цілевказівки, і, можливо, ураження повітряних цілей. Загальна вартість проекту “Тараніс” оцінюється у 180 млн фунтів стерлінгів (\$ 291,3 млн).

За заявою МО Великої Британії, літальний апарат не призначений для застосування озброєнь, але програма випробувань буде включати моделювання пуску боєприпасів.

Велика Британія розглядає ударний БЛА як один із напрямів розширення можливостей ВПС країни із нанесення ударів на великій дальності. МО Великої Британії тривалий час розробляло вимоги для цього апарату. На даний час визнано, що ударний безпілотний літальний апарат може стати рентабельним рішенням у перспективі.

ОФІЦІЙНО

Україна змінить список товарів, які можуть використовуватись у створенні ракетної зброї

Уряд підтримав розроблений Мінекономрозвитку за участю Держекспортконтролю проект постанови Кабінету Міністрів України, яким передбачено внесення змін до національного Списку товарів подвійного використання, що можуть бути використані у створенні ракетної зброї. Про це повідомляє урядовий веб-портал.

Прийняття документа дозволить привести національний Список у відповідність з аналогічним списком товарів Режиму контролю за ракетними технологіями, погодженим у 2012 році державами-учасниками цього режиму, включаючи Україну.

Зміни, що вносяться до національного Списку товарів, стосуються уточнення характеристик голевих частин ракет, турбореак-

тивних і турбовентиляторних двигунів, аеродинамічних труб, мартенситно-старіючої сталі та компонентів ракетного палива.

Схвалення постанови надасть можливість посилити експортний контроль за міжнародними передачами зазначених товарів подвійного використання та сприятиме зміцненню міжнародного іміджу України як держави, яка виконує свої міжнародні зобов'язання.

МІСІЮ ЗАВЕРШЕНО

ATV-4 відстикувався від МКС

24 жовтня європейський автоматичний транспортний корабель ATV-4 "Альберт Ейнштейн" був відстикуваний від Міжнародної космічної станції.

Європейська вантажівка здійснив в автономному польоті кілька витків навколо Землі, а потім буде зведена з орбіти і затоплена в несудохідній частині Тихого океану, передає прес-служба Роскосмосу.

РОЗРОБКИ

Випробування Dream Chaser закінчилися невдачею

Новий багаторазовий міні-шатл Dream Chaser ("Біжи за мрією") розроблений приватною компанією Америки "Sierra Nevada". Він бере участь у новій програмі агенції NASA зі створення нового пілотованого транспорту Commercial Crew

Development разом з кораблем CST-100 /Crew Space Transportation/ компанії "Boeing" і "Dragon" від "SpaceX".

Очікується, що корабель "Dream Chaser" будуть запускати в космічний простір на американській ракеті-носії "Атлас V", а повертатися він буде самостійно на спеціальний аеродром за допомогою аеродинаміки своїх крил. Сама форма корабля "Dream Chaser" запозичена з концепції HL-20, над якою NASA ще в 90-ті рр. минулого століття, а сам HL-20 – натхненний радянським проектом БОР. Система термозахисту корабля запозичена з закритої сьогодні програми космічних шатлів.

В ході останніх випробувань, які були проведені 26 жовтня 2013 в Каліфорнії, планувалося скинути "Dream Chaser" з висоти близько 4 км з вертольота Sikorsky S-64 на великій швидкості, а після відділення корабель повинен був пролетіти до посад-

кової смуги аеродрому і здійснити м'яку посадку.

1-й етап випробувань пройшов успішно, без питань. "Dream Chaser" здійснив політ, що не викликав ніяких нарікань у американських фахівців. Система шасі даного човника схожа на шатлівську – корабель приземляється на 2 задніх колеса шасі, і пізніше на передне, центральне. В ході випробувань міні-шатл приземлився в центр посадкової смуги, але одне з шасі, а саме ліве, не розгорнулося. З цієї причини корабель втратив керування і перекинувся. Причини аварії на даний момент не відомі, але фахівці заявляють про те, що дверцята шасі були закриті. При посадці вони мали відкритися, щоб випустити посадковий механізм, але цього не сталося.

Фахівці так само не можуть сказати, чи вдасться відновити корабель після цієї аварії, чи ні. У всякому разі, компанія "SpaceDev" підтвердила наміри продовжувати роботу над даним проектом і повідомила, що задоволена усіма результатами польотних випробувань інших систем.

ПЕРСПЕКТИВА

Український супутник "Либідь" буде запущено у квітні 2014 року

Український супутник зв'язку "Либідь" буде запущено наприкінці квітня 2014 року. Про це під час брифінгу у Кабінеті Міністрів повідомив Голова державного космічного агентства Юрій Алексєєв, передає "Укрінформ".

Ми підписали угоду, що в квітні, у третій декаді, буде проведено запуск цього супутника", – сказав Ю.Алексєєв. За його словами, запуск здійснюватиме Федеральне космічне агентство "Роскосмос", а після введення супутника в експлуатацію його обслуговування проводитиме компанія "Укркосмос".

Ю.Алексєєв нагадав, що раніше запуск супутника планувався у 2013 році. Він пояснив, що затримка запуску пов'язана з технологічними проблемами, які виникли у розробника супутника – канадської компанії MDA.

Глава ДКАУ також заявив, що

Росія не зможе реалізувати свої плани з освоєння Місяця і Марса без українських важких ракет-носіїв. За його словами, українська сторона запропонує Росії свою допомогу у цьому напрямку, адже в Україні за-

лишилися відповідні напрацювання ще з часів СРСР. "Зараз ці питання на рівні інженерних записок обговорюються і опрацьовуються в КБ "Південне" і РККА "Енергія", – зазначив Ю.Алексєєв.

ПЛАНИ

Систему аварійного порятунку Dragon випробують влітку 2014-го

Перевірка системи аварійного порятунку (САС) космічного корабля Dragon американської компанії SpaceX, необхідна для його "перетворення" з вантажного в пілотований, пройде навесні і влітку 2014 як на стартовому майданчику, так і під час польоту, йдеться в повідомленні НАСА.

Ця система необхідна для безпеки екіпажу у випадку аварійної ситуації на ракеті-носії і відокремлюється при штатному польоті після досягнення безпечної висоти. "Дуже важливо мати систему аварійного порятунку, в якій були б впевнені і НАСА, і SpaceX. Коли на борту (космічного корабля) є люди, безпека і надійність мають першорядне значення", – говорить Філ Макалістер (Phil McAlister), керівник департаменту НАСА з комерційних космічних польотів, слова якого цитуються в повідомленні.

SpaceX за допомогою експертів НАСА вносить необхідні зміни в пристрій космічного корабля Dragon, розробленого спочатку для доставки вантажу на Міжнародну космічну станцію (МКС). Поки це єдина космічна "вантажівка", яка здатна повертати вантаж назад на Землю: він вже зробив три польоти до МКС, а всього контракт між SpaceX і НАСА передба-

чає 12 комерційних рейсів. Але вже зараз його планують з вантажного корабля "перекваліфікувати" в пілотований з екіпажем максимум в сім чоловік.

Так, навесні відбудеться перевірка системи аварійного порятунку на стартовому майданчику, влітку – у польоті. Як йдеться в повідомленні НАСА, під час випробувань буде запущена стандартна ракета-носії "Falcon 9", яка переве свою роботу приблизно на 73 секунди польоту, коли корабель проходить фазу максимальних перевантажень – у цей момент активується САС. Вплив тиску і прискорення на корабель виміряють близько 270 датчиків, а манекени, схожі на ті, які використовуються в краш-тестах, покажуть, які навантаження буде випробовувати екіпаж. Приводиться Dragon в Атлантичному океані, де заздалегідь будуть розміщені кораблі для "рятувальної операції", передає РІА "Новости".

"Роскосмос" оголосив тендер на створення нового космічного корабля

"Роскосмос" оголосив відкритий конкурс на створення космічного пілотованого транспортного комплексу нового покоління, повідомляє "Інтерфакс-АВН". Згідно з документами, опублікованими на сайті держзакупівель, до 2016 р. на ці цілі планується виділити 9 млрд 536 млн 300 тис. рублів.

Заявки на участь у конкурсі приймаються з 23 жовтня по 22 листопада 2013 року. Оголосити результати конкурсу планується 22 листопада.

Раніше повідомлялося, що ракетно-космічна корпорація (РКК) "Енергія" розробила технічний проект пілотованого транспортного комплексу нового покоління (ПТК НП), який пройшов експертизу. Президент – генеральний конструктор РКК "Енергія" Віталій Лопота повідомив, що проект загально оцінено позитивно.

"В останній декаді липня 2013 відбулося засідання науково-технічної ради Федерального космічного агентства, на якому технічний проект корабля був схвалений. Відповідно до рішення ради планується укладення державного контракту з РКК "Енергія" на наступну стадію розробки пілотованого корабля – випуск робочої документації", – уточнив він.

За оцінкою Лопоти, висловлені зауваження до проекту ПТК НП "переходять" і не перешкоджають продовженню робіт щодо створення корабля". "РКК "Енергія" розробила і представила замовнику план-графік реалізації заходів, що передбачає усунення зауважень в найближчий час", – сказав він.

Основним завданням ПТК НП є виконання польотів до Місяця. Також він зможе виконувати транспортно-технічне обслуговування орбітальних станцій на навколосмічній орбіті і здійснювати автономні польоти з метою проведення космічних експериментів і досліджень", – зазначив глава РКК.

Він навів такі характеристики ПТК НП при польотах до Місяця: стартова маса – до 20 тонн, чисельність екіпажу – чотири людини, тривалість автономного пілотованого польоту – до 10 діб, у складі навколосмічної орбітальної станції – до 180 діб.

"Кратність використання апарата, що повертається, корабля при короткочасних польотах до Місяця – до 10 разів, при тривалих польотах ПТК НП зі стикуванням до навколосмічної орбітальної станції – не менше 3 разів", – сказав Лопота.

За його словами, при створенні нового корабля застосовано багато інноваційних рішень. Зокрема, його виведення на навколосмічну опору

орбіту забезпечується з нового російського космодрому Східний. Посадка відбувається також на території РФ (таким чином створення корабля забезпечує Росії незалежний доступ в космос в частині програми пілотованих польотів).

Завдання забезпечення безпеки польоту екіпажу на всій ділянці виведення вирішується за рахунок використання двоступеневого ракетного блоку порятунку в разі аварії ракетної системи.

У ПТК НП будуть застосовані конструкційні і теплозахисні матеріали з поліпшеними характеристиками (сплави з підвищеною в 1,2 – 1,5 рази міцністю, теплозахисні матеріали з меншою в 3 рази питомою щільністю в порівнянні з тими, що застосовуються на кораблях "Союз ТМА", вуглепластикові матеріали та тришарові конструкції).

Забезпечення зв'язку, навігації і пеленгації буде виконуватися в режимі реального часу через супутниковий контур.

ДО 70-РІЧЧЯ ВИЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ

Роль авіації в операціях по звільненню України

Продовження. Початок у № 43.

В руках німецького авіаційного командування найбільш ефективним зброєю продовжували залишатися літаки пікіруючих бомбардувальників – дійсною в складі трьох груп ескадри StG77, а також II/StG2. Як і радянські штурмовики, групи німецьких бомбардувальників базувалися поруч лінії фронту. Не стали виключенням і нові місця базирования ескадри StG77 – аеродроми Барвенково і Краматорська. Розташовані південніше і південно-східніше Ізюма на відстані від 20 до 50 кілометрів, вони забезпечили ефективну роботу по наступаючим військам Юго-Западного фронту. Втім, аеродроми базирования «штук» не раз самі становилися об'єктом ударів радянських авіаторів. Один з таких налі-

Юго-Западного фронту к 21-22 липня групи двимоторних і пікіруючих бомбардувальників були нацелені в смузу 6-ї армії, допомагаючи їй в відбитті наступу Южного фронту. К початку німецького контрудару 30 липня були зібрані частини ескадр KG55, KG100 і StG77.

Відносно велика кількість бомбардувальничих груп дозволяло командуючому 4-м повітряним флотом генералу Десслоху концентрувати зусилля своїх ударних формувань на достатньо широкому фронті, надаючи ефективну підтримку обороняючим військам 1-ї танкової і 6-ї армій. Намного більш напружена ситуація складалася в істребительній авіації. Після втрати в районі Орла III/JG52 Гюнтера Ралля в районі Белгорода залишилися всього три групи істребителів – II, III/JG3 і I/JG52. Крім того, в районі Тамани продовжувала дейст-

II/JG3 24 липня була повернута в район Белгорода. Однак уже 29 липня, в передній лінії німецького контрудару в районі Миуса, вона знову була введена в дію 6-ї армії. Тут зібралися всі три групи істребителів – II і III/JG3, а також I/JG52.

У північному крилі групи армій «Юг» командування 4-го повітряного флоту, здавалося, зовсім забуло, обмежуючи свою активність в цьому районі діяльними самолетами-розвідниками. Лише напередодні радянського наступу, 2 серпня, із району Карачева сюди повернувся III/JG52. Однак це відбулося незначально, не збільшило слабкі сили істребителів Люфтваффе на південному крилі Східного фронту. В перші дні серпня раптово в систему ПВО Рейха були оточені ветерани боїв на півночі групи – II і III/JG3. На цьому участю ескадри «Удет» не тільки в боях на Курській дугі, але і на Східному фронті завершилося.

Причини такого перевороту були очевидні. Незважаючи на локальні успіхи, ситуація для Люфтваффе к серпню 1943 року суттєво погіршилася. Напружена обстановка на Середземноморському театрі воєнних дій, де основні повітряні бої розгорталися над Сицилією, вимагала залучення великої кількості істребительних груп із складу ескадр JG53, JG77, а також групи II/JG51. Крім того, значно посилювалися повітряні нальоти союзників на територію окупованої Франції і саму Німеччину. Початок в квітні повітряного наступу сил 8-ї повітряної армії США і Бомбардувальничого командування Королівських ВВС, досягло свого апогею к кінцю липня. В ході масованих нальотів англійських нічних бомбардувальників на Гамбург наполовину місто практично було знищено, а кількість жертв досягла 30 000 осіб. С кождим днем посилювалися і денні нальоти «летаючих фортець». Командуванню Люфтваффе ставало все очевидніше, що часи безроздільного панування над Західною Європою уходять в минуле. Требувалося терміново збільшити кількість як денних, так і нічних істребителів для захисту Третього Рейха. Однак резервів для швидкого формування нових частин не було, що змусило перебрасувати в Німеччину вимушено істрабителів із СРСР і району Середземномор'я.

Далі буде.

Підготував Олексій Тригуб.

Німецькі пікіруючі бомбардувальники Ju-87 «Штука» на передньому плані аеродрому на території України.

тов, виготовлений 20 липня на аеродромі Краматорська, вивів на час з ряду весь ескадрон I/StG77. В ході бомбардування один Ju-87 був знищений, а ще дев'ять машин отримали пошкодження різної ступені тяжкості. Понаесли втрати від ударів з повітря і формування двимоторних He-111, базировавши на більш безпечно, як здавалося, аеродромі Сталіно. Так, наприклад, тільки в результаті нальотів радянських літаків 18-20 липня 1943 року в II і III/KG55 пришлось списати 3 літаки, тоді як ще 2 машини отримали серйозні пошкодження.

Сполучення ударних літаків по мірі відбиття радянського наступу концентрувалися командуванням 4-го повітряного флоту на найбільш небезпечних ділянках. Після локалізації прорыва

в II/JG52. Решта ділянки фронту були прикриті кількома групами румунських і угорських істребителів.

Всі три істребительні групи, починаючи з 16 липня, так же як і бомбардувальники, покинули район Белгорода. Уже 16 липня в район Ізюма (смуза 1-ї танкової армії) почали свої вильоти III/JG3. 18 і 19 липня для підтримки 6-ї армії були переброшені залишені в районі Белгорода I/JG52 і II/JG3. Таким чином, к 19 липня істребительні частини 4-го повітряного флоту на південному фронті Курської дуги не залишилися. Лише штурмовики FW-190F із складу II/SchG1 і розвідники NaGr2 могли виступати в ролі істребителів. Втім, фронт 4-ї танкової армії без прикриття залишався незахищеним. По мірі зниження темпа боїв

Мальчиш-Кибальчиш «Народної волі», або батько першої ракети

31 жовтня виповнюється 160 років з дня народження відомого російського революціонера українського походження *Николая Кибальчиша*. Народовець, учасник замаху на імператора *Александра II*, нас він більше цікавить як винахідник ракети. Ну, звичайно, в певній мірі – як дід родоначальника Авіації дальнього дійства *Голованова*.

Николай Кибальчиш народився 31 жовтня 1853 року в Чернігівській губернії в родині священика. Йому було призначено жити не довго, на яскраву життя. По великому рахунку, на цьому короткому життєвому шляху було дві великі цілі – наука і боротьба за свободу угнетеного народу Російської імперії. І саме велике відкриття своєї життя Кибальчиш здійснив, готуючись до смерті. Лише після багатьох десятиліть його ідеї знайшли застосування в радянській науці...

Своїм вихованням Николай Кибальчиш зобов'язаний двома відомим в тогочасній Росії вищим навчальним закладам – Петербурзькому інституту інженерів шляхів зв'язку і Медико-хірургічній академії. Але вже в студентські роки Кибальчиш примкнув до революціонерів, і вже свої 22-літні зустрічав за решіткою. В Лук'янівській тюрмі в Києві молодий чоловік провів 3 роки. Приговор отримав по обвинуваченню в революційній пропаганді серед селян Київської губернії. Після звільнення

війшов в групу «Свобода або смерть», організовану в середині відомої «Землі і волі». Згодом став агентом імперської «Народної волі». Як головним техніком організації, брав участь в організації замаху на Александра II – саме він виготовив і випробував металеві снаряди з так званою «гремучою сумішшю», які були використані в замаху на Катерининському каналі. Кибальчишу належить також одна з найважливіших теоретичних статей в народницькій публіцистиці – «Політична революція і економічний питання» («Народна воля», 5 лютого 1881 року), присвячена співвідношенню економіки і політики в революційному русі.

17 березня 1881 року арештований і призначений до смертної казни через повішення разом з А.Желябовим, С.Перовською і іншими перемартівцями. Приговор був виконаний в день 3 (15) квітня 1881 року.

Незадовго перед винесенням рішення, 23 березня 1881 року, Николай Кибальчиш висунув ідею ракетного летального апарату з качаючою камерою згорання для управління вектором тяги. А буквально за кілька днів до кінця Кибальчиш розробив оригінальний проект летального апарату, спільно з іншими виконавцями. Його пропозиція була прийнята в Академію наук слідства коміссією задоволення не була, проект був вперше опублікований лише в 1918 г. в журналі «Былое», № 4-5.

Іменем Кибальчиша названо кратер на Луні. Також його іменем названі вулиці в Києві, Харкові, Москві, Волгограді, Калугі, Астрахані і Санкт-Петербурзі.

Підготував Олексій Тригуб. «Крила України».

ДЕНЬ КАЛЕНДАРЯ

4 – 10 листопада

4 листопада 1922 р. народився штурман, Герой Радянського Союзу Р.С.Демидов.

4 листопада 1928 р. у Харкові відкрилася школа для підготовки цивільних пілотів.

4 листопада 1968 р. народився командир Старокосятинської бригади тактичної авіації М.М.Коваленко.

4 листопада 1978 р. відбувся перший політ реактивного транспортного Il-76T, екіпаж В.І.Свиридова.

5 листопада 1917 р. створено перший вищий навчальний заклад повітряної оборони – Офіцерська школа стрільби по повітряному флоту (м. Євпаторія).

5 листопада 1918 р. народився льотчик-розвідник, Герой Радянського Союзу В.І.Мисниченко.

5 листопада 1936 р. відбулися стендові випробування РРД ОРМ-65 конструкції В.П.Глушка і крилатої ракети 212 конструкції С.П.Корольова.

5 листопада 1941 р. народився доктор технічних наук, професор, розробник ракет для ЗРК Г.П.Гардімов.

5 листопада 1943 р. створено КП МО України «812 ремонтний завод радіотехнічного озброєння» (м. Севастополь), сьогодні – ДП «Севастопольський ремонтний радіотехнічний завод «Контакт».

5 листопада 1957 р. здійснив перший політ пасажирський літак Ан-10 із ТГД АІ-20.

5 листопада 1970 р. народився директор Департаменту економічної діяльності Міністерства оборони України Г.П.Вдовиченко.

5 листопада 2001 р. Миколаївське підприємство МО України «НАРП» отримало сертифікат якості згідно із вимогами міжнародного стандарту BSENISO.

6 листопада 1909 р. у Львові створено авіаційну спілку студентів Львівського політехнічного інституту.

6 листопада 1929 р. відбувся перший політ німецького пасажирського літака-гіганта Юнкерс G-38.

6 листопада 1979 р. під м. Хмельницький заступив на бойове чергування перший ракетний полк, озброєний МБР УР-100Н УТТХ.

6 листопада 1997 р. на базі Житомирського вищого училища радіоелектроніки створено Військовий інститут радіоелектроніки (ВІРЕ).

7 листопада 1898 р. народився авіа-конструктор, історик авіації В.Б.Шавров.

7 листопада 1926 р. народився заслужений штурман-випробувач С.С.Старостін.

7 листопада 1941 р. у Куйбишеві відбувся повітряний парад, де було представлено понад 700 літаків.

7 листопада 1949 р. здійснив перший політ вертоліт конструкції І.І.Сікорського S-55 із двигуном в носовій частині фюзеляжу.

ДЕНЬ КАЛЕНДАРЯ

4 – 10 листопада

7 листопада
1951 р. народився на-
чальник Харківського
університету ПС ЗС
України (2004-2005)
В.К.Медведєв.

7 листопада
2002 р. здійснено пер-
ший запуск турбоваль-
ної модифікації
ВК-1500 – двигуна
ВК-1500ВМ виробництва ВАТ "Мотор
Січ".

8 листопада 1881 р. народився фра-
нцузький вчений і конструктор літальних
апаратів Р.Есно-Пельтрі.

8 листопада 1899 р. народився пер-
ший командувач Військ ППО СРСР
М.С.Громадін.

8 листопада 1922 р. вперше був здій-
снений політ гелікоптера "Омішан №2"
(Франція), конструкції Етьєна Омішана.

8 листопада 1978 р. вперше в історії
вертоліт Ка-25ПС на атомному криголамі
"Сибір" взяв участь у супроводженні су-
дів під час полярної ночі по Північному
морському шляху.

8 листопада 1991 р. у Києві створено
крилобудівну фірму "Аерос".

9 листопада 1902 р. народився перший
Головнокомандувач РВСП М.І.Неделін.

9 листопада 1911 р. Г.Є.Котельников
подав заявку про винахід ранцевого па-
рашута РК-1.

9 листопада 1937 р. народився один
з творців ЦУП В.Д.Сороколетов.

9 листопада 1941 р. Війська ППО
СРСР виділили в самостійний вид
Збройних Сил (першим командувачем
призначили М.С.Громадіна).

9 листопада 1945 р. народився вій-
ськовий льотчик, командир 5 АвК ВПС
ЗС України (1997-2002) О.К.Каневський.

9 листопада
1949 р. народився Ге-
неральний конструктор
– Генеральний дирек-
тор ДП "Державне ки-
ївське конструкторське
бюро "Луч" О.П.Корост-
ильов.

9 листопада
1967 р. відбувся пер-
ший запуск американського ракетносія
"Сатурн".

9 листопада 1998 р. АНТК ім. О.К.Ан-
тонова вручено Міжнародну Золоту Зірку
за якість.

10 листопада
1888 р. народився аві-
аконструктор А.М.Ту-
полев.

10 листопада
1889 р. народився
вчений і авіаконструк-
тор Б.М.Юр'єв.

10 листопада
1917 р. в Смольному
було створено бюро авіаційних комісарів.

10 листопада 1933 р. був створений
Державний НІ приладобудування.

10 листопада 1942 р. засновано Хар-
ківський зенітно-ракетний ордену Черво-
ної Зірки полк. Командир І.В.Колесник.

10 листопада
1948 р. народився
льотчик-випробувач
АНТК ім. О.К.Антонова
С.В.Максимов.

10 листопада
1968 р. відбувся за-
пуск АМС "Зонд-6" для
обльоту Місяця та по-
вернення на Землю.

10 листопада
1985 р. здійснив перший політ літак-
аналог орбітального апарата "Буран",
І.П.Вовк, Р.А.Станкявичюс.

10 листопада 2003 г. встановлено
світові рекорди висоти польоту з комер-
ційним навантаженням 35 т, 40 т, 45 т, 50
т і 55 т – 7355 м, а також найбільше комер-
ційне навантаження – 55063 кг – піднято
на висоту 7355 м, екіпаж В.Горовенка на
Ан-70 (встановлено 15 національних ре-
кордів).

В нашій країні їх називали і продов-
жають називати власовцями. В последнее
время появился ряд публикаций, касаю-
щихся истории Русской освободительной
армии (РОА) и затрагивающих, преимуще-
ственно, участие её пехотных и казачьих
формирований. А вот об авиации РОА и
самом её существовании в отечественной
прессе упоминали встречались мало. Ни-
чего не было известно о её лётчиках, путях
и судьбах, приведших их на сторону про-
тивника.

Как известно, в результате неудач пер-
вых месяцев войны в немецком плену ока-
залось огромное число советских солдат и
офицеров. Уже к концу 1941 года число
пленных составило 3.800.000 человек. В
последующие годы к ним прибавились
ещё 1.440.000. Эти более чем пять мил-
лионов советских граждан в немецком
плену ожидала незавидная доля: издева-
тельства, голод и холод концентрацион-
ных лагерей, в которых только за первую
военную зиму погибли десятки тысяч
пленных.

Участь остальных, помимо лишней и
физических страданий, усугубляли внут-
ренняя опустошённость из-за неудач на
фронте, проявившихся просчётов коман-
дования Красной армии, успехов немец-
ких войск, казавшихся в плену особенно
впечатляющими. Свою роль играл и нажим
геббельсовской пропаганды, не уставав-
шей напоминать пленным о коснувшихся
многих сталинских репрессиях, просчётах
политического и армейского руководства,
превозносив преимущество жизни в Евро-
пе, которые и не представлялись дома.

Сложившаяся в Красной армии атмос-
фера не лучшим образом сказалась на мо-
ральной стойкости бойцов и офицеров.
Неутонмимая деятельность карательных
органов накануне войны лишила армию
руководства, а выбитые командные кадры
заменялись зачастую далеко не лучшими
представителями армейской среды. Наравне
с НКВД выступали политорганы, с
1938 года руководимые начальником Глав-
ного Политуправления РККА Львом Мех-
лисом, который, как вспоминал Герой Со-
ветского Союза В. Карпов, "произвёл бук-
вально опустошение в округах, частях, да
и в центральном аппарате Наркомата обо-
роны... Он создал в Красной армии обста-
новку сплошного недоверия, превратив
политработников в "фискалов".

Тут уже было не до боевой подготовки:
достаточно вспомнить запрет на высший
пилотаж, отданный самим наркомом обо-
роны Тимошенко... Этот приказ, продикто-
ванный "необходимостью снижения ава-
рийности", разом на несколько месяцев
поставил крест на поддержании класснос-
ти лётчиков и приобретении боевого опы-
та, особенно истребителями, особо нуж-
давшимися в этом с переходом на новую
технику.

Солдат и командиров, принявших на
себя удар немецкой армии, которая пре-
восходила РККА и в уровне подготовки, и в
качестве техники, ожидали суровые испы-
тания. Но самый тяжёлый удар обрушился
на тех, кто волею судеб попал в плен, при-
том это был удар со стороны своих. Уже в
начале 1942 года Мехлисом был пущен в
ход лозунг: "У нас нет пленных, есть только
предатели". От миллионов людей, разо-
м заклейменных тавром презрения,
отвернувшись Родина. Брошенные страной
и руководством, они оказались перед му-
чительным выбором.

К этому времени ряд высокопоставлен-
ных немецких военных осознал, что извра-
щённая расовая политика гитлеризма на
Востоке даёт, по сути, обратные результа-
ты, поднимая народ на сопротивление за-
хватчикам. Свою роль в осознании реалий
сыграли нарастающие трудности на фрон-

Власовская авиация
на театрах военных действий

Весной 1945 года, буквально за несколько недель до конца войны, в небе над Германией и Чехословакией шли ожесточённые воздушные бои. В эфире звучал треск пушечно-пулемётных очередей, отрывистые команды, проклятия лётчиков и стоны раненых, сопровождавшие поединки в воздухе. Однако бывало и такое, что русская речь слышалась с обеих сторон – в небе над центром Европы в яростных схватках не на жизнь, а на смерть сошлись русские...

Немецкие солдаты фотографируются на сбитом советском истребителе И-16.

те, сменившие эйфорию первых месяцев
войны. Всё сильнее ощущавшийся недо-
статок собственных резервов побудил ко-
мандование вермахта обратить внимание на
источник, уже использовавшийся про-
мышленностью – привлечь массы военно-
пленных и жителей оккупированных тер-
риторий, резонно рассчитывая на их сло-
мленность и безысходность положения.

Перешедшие по тем или иным причи-
нам на сторону врага были всегда и во
всех армиях. Всегда и всюду их сопровож-
дали презрение и неприязнь, но ни одна
страна и никакое правительство своими
действиями не поощряли людей, волею
обстоятельств оказавшихся в руках проти-
вника, к измене. За человеком, объявлен-
ным "предателем", захлопывались двери,
и он оказывался под двойным гнётом ла-
герных мучений и нажимом немецких аги-
таторов, обезьянявших, что ждёт его дома.
Далеко не у всех доставало сил проти-
виться таким предложениям, выбирая го-
лодную смерть в лагере или службу в ря-
дах противника, к тому же казавшегося
непобедимым. Правду писал Алесь Ада-
мович, не понаслышке знавший войну и
оккупацию: "Каждый был волен только
умереть, это было в его власти. Но если он
хотел жить – он не принадлежал себе".

Из числа пленных и дезертиров стали
набирать поначалу небольшие подразде-
ления, исполнявшие вспомогательную и
полицейскую службу во втором эшелоне
вермахта. Хотя эти части формировались
вопреки официальной политике ведомства
Розенберга и без ведома высшего коман-
дования, уже к маю 1943 года число служа-
щих в таких отрядах достигло 600 тысяч
человек. Люди попадали в них разными пу-
тями: спасаясь от голодной смерти, стано-
ваясь жертвами безволия и провокаций, в
результате обыденного желания обустро-
иться в изменившейся обстановке. Но
встречались и идейные противники совет-
ской власти или, напротив, надеявшиеся
при первой возможности с оружием в ру-
ках пробиться к своим. Такое количество
людей, по своей или чужой воле оказавши-
хся на стороне Германии, давало основа-
ния для предложений о формировании из
них отдельной структуры. В идеях такого
рода недостатка не было, но лишь после
поражений под Сталинградом и Курском и
начавшегося отката немецкой армии на за-
пад к ним стали относиться всерьёз.

14 ноября 1944 года на базе эмигрант-
ских кругов и антисталински настроенных
пленных в оккупированной Праге, на тер-
ритории тогдашнего протектората Чехии и
Моравии, был учреждён Комитет Освобо-
ждения народов России (КОНР), широко
декларированный как "потенциальное рус-
ское правительство". Его "самостоятель-
ность" должна была стать приманкой для
находившихся в лагерях пленных. Во главу
КОНР выдвинули генерал-лейтенанта Анд-
рея Власова, оказавшегося в плену летом

1942 года после трагически неудачной
операции на Волховском фронте. Бывший
командующий 2-й ударной армией занял
этот пост вопреки пожеланиям нацистско-
го руководства рейха, предлагавшего дру-
гих кандидатов, но командование вермах-
та настояло на своём, поскольку делало
ставку на известного в войсках военачаль-
ника. К слову, в предвоенные годы и в пе-
риод битвы под Москвой Власов был вы-
соко оценён Г.Жуковым, имел звание Ге-
роя Советского Союза и считался весьма
перспективным командармом, чей опыт
широко пропагандировался в РККА. У нем-
цев Власов возглавил Русскую освободи-
тельную армию, для которой началась ве-
рбовка солдат и офицеров среди военноп-
ленных и угнанных на работу в Германию.

Умело организованная агитация по ла-
герям, привлекавшая людей лозунгами уч-
реждения нового российского правитель-
ства на "освобождённой от большевиков
земле", доведённость до крайности узни-
ков, искавших спасения под знаменами
РОА, и недовольство царьщиками в СССР
порядками дали свои результаты. Из сог-
ласившихся служить на стороне противни-
ка были сформированы 1-я пехотная ди-
визия РОА (в немецких реестрах числив-
шаяся 600.Infanterie Division-russ), возглав-
ленная прежним командиром 59-й стрел-
ковой бригады Красной армии генерал-
майором Сергеем Буняченко, 2-я
(50.Infanterie Division-russ) пехотная диви-
зия, а также Казачий корпус (XV
Kozakenkavalerie Korps), которым коман-
довал генерал Гельмут фон Паннвитц.
Кроме того, появилось значительное чис-
ло небольших подразделений в составе
германской армии.

В немецких лагерях оказалось и боль-
шое количество лётчиков. Только за пер-
вый день войны в воздушных боях были
сбиты не менее 300 советских самолётов,
а к концу года тяжело складывавшаяся об-
становка во фронтовом небе привела к по-
тере в воздушных боях почти 18.000 бо-
евых машин! Такое развитие событий рази-
тельно отличалось от громогласной пред-
военной трескотни о "спокойствии наших
граней" и насаждавшегося Главпуrom
"чувства превосходства по отношению к
противнику". Горькие открытия оказались
неожиданными и деморализовали многих.
Внезапно оказавшись в руках противника,
вчерашние воздушные бойцы не могли не
отдать должного качеству техники против-
ника, его отточенному боевому опыту, так-
тике и профессионализму пилотов Люфт-
ваффе. Масла в огонь подливало состоя-
ние собственных ВВС, где продолжалось
привычными методами начатое перед
войной "выжигание скверны".

Далі буде.

**За матеріалами журналу "Історія авіації"
№ 2 (2000)
підготував Олексій Тригуб.**

Як підготувати організм до зими

1. Ще з осені почніть запасатися вітамінами і мінералами, які продаються у вигляді комплексних препаратів. Це дозволить уникнути авітамінозу через зниження кількості вживаних овочів і фруктів. Якщо вітамінів буде вистачати, то з'явиться бажання щось з'їсти, а відповідно і набір зайвої ваги не буде загрожувати.

2. Займіться спортом. Фізичні навантаження роблять організм більш витривалим і підвищують імунітет. Ходіть до тренажерної зали або у басейн не рідше ніж двічі на тиждень.

3. Відвідайте сауну. На кам'янку бажано хлюпати воду з ефірними оліями ялицевих порід дерев, це захистить легені і поліпшить їх роботу в період зимових холодів. Для профілактики бронхітів і інших захворювань легенів робіть інгаляції з допомогою цих же олій.

4. У період зміни пори року починається сезонна депресія і починає тягнути на солодке. Замініть торт і тості на фрукти та мед. Не забувайте вживати в їжу горіхи, вони нормалізують обмін речовин і виводять токсини з організму.

5. Щоб зберегти волосся, нігті і шкіру в гарному стані, замініть м'ясну їжу соєю, горохом і

сочевицею. Їжте більше риби, яєць і молока. Пов'язано це зі зниженням активності організму і адаптацією до погодних умов, якщо цього не зробити, то зовнішній вигляд буде погіршуватися, оскільки білок з м'яса не засвоюється. Дотримуйтеся цього правила упродовж усієї осені, а от з настанням зими можете почати вживання звичних для вас продуктів.

6. Для того, щоб підготувати організм до настання холодів і відчувати себе комфортно, обмежте кількість вкурених цигарок. Нікотин має судинозвужувальний ефект, а судини на морозі і так звужуються. Від надлишку нікотину та різкого звуження судин може знепритомніти.

7. Ідучи на вулицю, тепло взувайтеся, надягайте головний убір або прикривайте вуха. Якщо застудити носоглотку, то це буде початком застуди, яку перемоги в зимовий період дуже складно. Особливо важливо одягатися відповідно до погодних умов тоді, коли погода мінлива.

8. Якщо стежити за своїм організмом і почати своєчасну підготовку, то зима пройде непомітно і настання сонячної весни не буде обтяжливе поганим самопочуттям.

Sony IM10 – бездротовий Miracast – адаптер

Корпорація Sony представила новий пристрій Sony IM10 Miracast Wireless Display, який, як видно з назви, дозволяє власникові транслювати мультимедійний контент з мобільного телефону на HD-телевізор за допомогою бездротової технології Miracast.

Sony IM10 має розміри 75x75x16, 5 мм і важить 125 г. Гаджет підтримує технологію NFC для швидкого підключення смартфона або планшета, підключається до телевізора через порт HDMI, а його живлення здійснюється через інтерфейс microUSB. На жаль, виробник поки не повідомляє про терміни виходу IM10 Miracast Wireless Display в продаж, як, власне, і його ціну.

Electrohome Retro Hi-Fi System – аудіосистема в стилі ретро

Якщо ви любите слухати музику і є, до того ж, шанувальником стилю ретро, то вас має зацікавити аудіосистема Electrohome Retro Hi-Fi System.

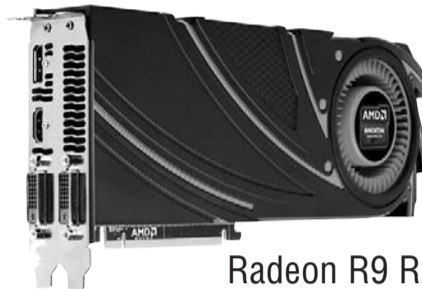
Зовні цей пристрій нагадує старий добрий вініловий програвач в корпусі з горіхового дерева, але крім відтворення платівок він дозволяє також слухати музику з CD-дисків, USB-накопичувачів, а також з будь-яких інших джерел звуку завдяки наявності аудіовходу. Крім цього, є вбудований AM/FM радіоприймач.

Вартість ретро-аудіосистеми становить \$ 200.

Nokia представила планшет Lumia 2520

Як виявилось, останні чутки були правдою і Nokia дійсно корпіла над своїм першим планшетом – його анонс відбувся минулого тижня. Новинка під назвою Lumia 2520 працює під управлінням Windows RT 8.1 і має наступні технічні характеристики: 10,1-дюймовий IPS-екран з роздільною здатністю Full HD, 4-ядерний процесор Qualcomm Snapdragon 800, 2 Гбайт ОЗП, 32 Гбайт флеш-пам'яті, слот microSD, 6,7-Мп основна камера з оптикою Zeiss і 2-Мп фронтальна камера. Коштувати новинка буде \$ 500 – тобто стільки ж, скільки новий iPad Air.

Radeon R9 R290X

Не залишає шансу конкурентам

AMD нарешті розкрила всі характеристики відеокарти Radeon R9 R290X. Отже, новинка заснована на 28-нм чіпі Hawaii, має 6 200 млн транзисторів і 2816 поточкових процесорів при частоті ядра до 1 ГГц з піковою обчислювальною продуктивністю на рівні 5,6 Тфлопс. 512-бітна шина пам'яті пов'язує процесор з 4 Гбайт GDDR5, що працює на частоті 6250 МГц. При ціні в \$ 549 новинка не залишає шансів більш дорогим конкурентам з табору NVIDIA, так що, на думку експертів, останній варто задуматися над черговим зниженням цін.

Apple оновила сімейство iPad двома планшетами

Минулого тижня відбувся такий очікуваний для багатьох захід Apple. Головними новинками, представленими компанією, стали нові планшети: iPad Air, що прийшов на зміну iPad 4, і iPad mini з Retina-дисплеєм. Начинка обох пристроїв вийшла однаковою: 64-бітний процесор A7, перекочував з iPhone 5s, оновлені 5-Мп основна і 1,2-Мп фронтальна камери, модулі Wi-Fi, LTE тощо. Однакове розширення й у дисплеї – 2048x1536 точок, і час автономної роботи – 10 годин. "Великий" iPad істотно полегшав у порівнянні з попередником: важить він менше 500 грамів, тобто майже на третину менше, ніж iPad 4. Також зменшилася і товщина – до 7,5 мм, а рамка навколо екрану стала тоншою на 43%. До слова, попередній iPad mini залишається в строю – він подешевшав до \$300 за базову версію, а нова модель надійде у продаж за ціною від \$400.

SubPac M1 – відчуй бас тілом!

Відчути музику по-справжньому, у прямому сенсі, можна, якщо ви знаходитесь неподалік великих концертних динаміків – саме концертні колонки дозволяють відчувати низькі частоти буквально всім тілом. Звичайно, не всім приносить радість таке "повне занурення" в музику, але шанувальники подібного хардкору таки є. Саме для них призначається цікавий гаджет SubPac M1.

Девайс, що віддалено нагадує бронезилет, використовується разом зі звичайними навушниками і дозволяє відчувати низькочастотну складову музичної композиції в буквальному сенсі: виробник SubPac M1 стверджує, що його гаджет "передає низькі частоти прямо в тіло", дозволяючи тим самим не тільки почути глибокий бас, а й відчувати його вібрацію.

Пристрій живиться від перезарядного літій-іонного акумулятора, ємності якого вистачає на 8 годин постійної роботи. Важить "басовий жилет" трохи менше кілограма.

Звичайно, це не перший подібний гаджет – вже до-

сить давно існують крісла для геймерів, вібраючи в унісон з низькочастотною складовою звуку. Однак жилет – це досить цікавий варіант подібних пристосувань (до речі, виробник представив і підкладку для крісла – модель S1).

На перший погляд ідея може здатися дещо сумнівною, особливо з урахуванням вартості девайса – 299 доларів – однак, перша партія вже розпродана, а щасливі покупці залишають захоплені відгуки.

Компанія готує другу партію і відкрила попередні замовлення на SubPac M1, які продаються за вищезазначеною ціною. Доставка продукту користувачам здійснюватиметься у грудні.

Як виготовити батарейки з туалетного паперу?

Чого тільки не зустрінеш в тенетах Мережі... Досить цікавою ідеєю поділився на своїй сторінці в соцмережі "кулібін" Дмитро Лапін, який запропонував отримувати електрику в умовах краху цивілізації за допомогою (тільки не смійтеся) туалетного паперу, солі і оцинкованих платівок!

Цікаво, що Дмитро перевірів свою ідею на практиці і навіть виклав фотографії виготовлення простих елементів. Ділимося цим незвичайним рецептом виготовлення "батарейок" з його слів.

Отже, настала світова криза, зомбі-апокаліпсис, смертельний вірус поширився по планеті, і на довершення до всього поверхню землі зорав величезний астероїд, що викликав повінь, яка спричинила вибух атомних електростанцій. А може ви просто заблукали в лісі і знайшли будиночок лісничого. Загалом, електрики, такої необхідної для зарядки мобільного гаджета (або створення аварійного освітлення), немає і найближчим часом не передбачається. Не біда, для створення цієї самої ж електрики нам знадобиться: рулон найпростішого туалетного паперу (або ганчірка), цинкові або оцинковані пластинки, мідний дріт, вода і сіль.

Для початку потрібно сформу-

вати кілька платівок правильного розміру. Далі намотуємо на пластини шар туалетного паперу, поверх якого мотаємо ще й мідний дріт, а за ним ще один шар туалетного паперу. Весь цей... сендвіч обмотуємо ізоляційною стрічкою, скотчем чи ниткою, щоб конструкція не розвалилася. "Самопальний" гальванічний елемент готовий! Щоб активувати такий елемент, потрібно занурити його в підсолону воду.

Одного елемента буде мало, тому потрібно виготовити (залежно від бажаної напруги на виході) кілька таких елементів. Для роботи яскравого світлодіода (який можна застосовувати для освітлення приміщення наприклад) досить сім таких елементів, для підзарядки простого мобільника – 13 штук.

Зрозуміло, для отримання достатньо високої напруги, елементи потрібно буде об'єднати послідовно (як у випадку із звичайними батарейками). Тринадцять саморобних елементів дають на виході 4,4 вольт. Термін служби елементів обмежений наявністю цинку і соленою водою – за словами Дмитра, світлодіод, приєднаний до таких саморобних батарей, пропрацював цілий тиждень.

Так що запасайтеся цинковими пластинами і сіллю. Або велосипедом... А то хто ж його знає...

НАШІ ПЕРЕМОГИ

Національна збірна завойувала 34 медалі на Всесвітніх іграх бойових мистецтв

У Санкт-Петербурзі завершилися Всесвітні ігри бойових мистецтв. Всього за дев'ять днів змагань було розіграно 135 комплектів нагород. На п'єдестал пошани піднімалися спортсмени з 69 країн.

Збірна України посіла шосте загальнокомандне місце, завойовавши 34 медалі – 4 золоті, 16 срібних і 14 бронзових. Перемога дісталася господарям ігор – збірній Росії (47-20-26), другими стали французи (12-8-9), третіми – японці (11-5-4), четвертими – іранці (6-4-7), п'ятими – китайці (5-6-6). За загальним числом нагород пер-

ша – Росія (93), за нею – Україна (34), третя – Франція (29). Золотими нагородами поповнили скарбницю нашої збірної спортсмени Іван Василюк

(самбо, 90 кг), Ігор Любченко (тайський бокс, 63,5 кг), Віталій Нікіфоров (тайський бокс, 75 кг), Сергій Гузев (панкратіон, до 84 кг).

ЗНАЙ НАШИХ

Українка вдруге стала чемпіонкою світу з таеквон-до

На 18-му чемпіонаті світу з таеквон-до, що проходив в іспанському містечку Бенідром, заслужений майстер спорту України Катерина Соловей виборола звання чемпіонки світу.

Загалом, за титул чемпіона змагалися понад тисячу спортсменів з 58 країн світу.

На шляху до перемоги (у вазі до 56 кг) Катерина провела п'ять напружених поєдинків. Найдраматичнішим став бій у чвертьфіналі, коли наша спортсменка, програючи з рахунком 0:4, за 13 секунд до кінця поєдинку зуміла вирвати перемогу. У фіналі українській спортсменці протистояла полячка Ілона Дзяла, яку Соловей перемогла з рахунком 4:0.

БАНКРУТСТВО

Хто "танцюватиме" на кістках "Арсенала"?

Стало відомо, що столичний футбольний клуб "Арсенал", який утримував Рабинович, оголосив про початок процедури оформлення банкрутства. Спробуємо розібратися, кому з українських клубів вигідний подібний розклад.

Отож, у разі банкрутства клубу, за регламентом Прем'єр-ліги, усі результати команди анулюються. Якщо команда, виключена з чемпіонату, встигла провести 15 і більше зустрічей, її суперникам, матчі з якими не відбулися, зараховують технічну перемогу – 3:0. А якщо менше – усі її результати анулюються.

Київський Арсенал встиг провести 13 зустрічей, а на матч 14-го туру з Таврією і зовсім не з'явився. Тому від зникнення цього клубу з футбольної мапи України виграють ті, хто цього сезону втрачав очки із столичною командою.

Так, із першої шістки команди "Арсенал" обіграли всі, крім "Ворскли", яка після нічий з "Дніпром" трохи відстала від лідерів, а тепер її відставання від "Динамо" скоротиться до одного очка.

Очікуються зміни і всередині турнірної таблиці. Окрім "Ворскли" очки з "Арсеналом" втрача-

1	Металіст	13	33	-3
2	Шахтар	14	32	-3
3	Дніпр	13	30	-3
4	Черноморець	14	28	-3
5	Динамо К	14	27	-3
6	Ворскла	14	24	-1
7	Заря	14	19	-3
8	Металург Д	14	18	-3
9	Ильичевець	14	16	-3
10	Карпати	14	16	
11	Севастополь	14	16	
12	Говерла	14	14	-3
13	Волинь	14	13	
14	Арсенал К	14	10	
15	Металург З	14	7	
16	Таврія	14	6	-3

ли "Карпати" і "Севастополь", які тепер піднімуться на дві позиції, а також луцька "Волинь", яка завдяки цьому обійде "Говерлу" на два очки і вийде на 13-є місце. А ось ужгородці наблизяться до запорізького "Металурга", який не грав з "Арсеналом", на відстань 4 очок.

Втім, турбуватися через виліт з Прем'єр-ліги "Говерлі" поки рано, адже тепер, за підсумками чемпіонату, Прем'єр-лігу залишить тільки одна команда.

Юрій Ігнат. "Крила України".

ФЕХТУВАННЯ

Українка здобула золото на етапі Європейського кадетського циклу

Українська шпажистка Інна Бровко стала переможницею етапу Європейського кадетського циклу з фехтування на шпагах, який відбувся в австрійському місті Клагенфурт. У фіналі українка здобула видовищну перемогу над румункою Олександрю Предеску з рахунком 15:14.

До речі, Інна вже не вперше піднімається на п'єдестал пошани міжнародних змагань. У минулому сезоні українка вже завойовувала бронзу на аналогічному турнірі в Гетеборзі (Швеція), а місяць тому стала другою в Зернянене (Сербія).

КУБОК УКРАЇНИ

Із заходу наступає Тернопіль, зі сходу – нельотна погода...

Тоді як Тернопільська "Нива" здолала чергову сходинку Кубка завдяки банкрутству "Арсенала", їх земляки, у серії післяматчевих пенальті, обіграли саму "Ворсклу", яка цього сезону демонструє непоганий рівень гри і наразі конкурує з "Динамо" за п'яту сходинку чемпіонату. Що ж до інших результатів, то тут все прогнозовано, втім, варто відзначити по-справжньому бойовий матч у Львові. "Карпати" нічим не поступалися "Металісту" і навіть переважали за кількістю гострих моментів, однак тотальне невезіння і невдала реалізація 100-відсоткових моментів львів'ян зіграли за команду Мирона Маркевича (що, мабуть, потішило тренера харків'ян у лікарні, де він і досі загоює рани).

А от дніпропетровському "Дніпру" можливо доведеться відкласти "на потім" ще один матч (нагадаємо про не дограний 2-й тайм з "Металістом"). Цього разу дніпрянам та одеситам завадили не електрики, і не футбольні фанати, а туман на аеродромах. Ані одеський, ані миколаївський аеропорти не дали добро на посадку. Тож дніпропетровська команда покружляла над Одесою і чкурнула додому. Відверто шкода одесь-

ких вболівальників, які у будній день вирвалися повболівати за рідну команду, а так, хіба-що насолодилися відкритим тренуванням "Чорноморця". Тепер "Дніпру" загрожує технічна поразка, адже делегат ФФУ не побачив форс-мажорних обставин щодо зриву матчу.

Що тут скажеш, треба було "Дніпру" слухати погоду і їхати "Укрзалізницею", у плацкарті. Хоч би світ справжній побачили хлопці. Жарти-жартами, але клубу доведеться або знову шукати вікно у щільному графіку матчів чемпіонату та Ліги Європи, або "вилетіти" з Кубка України.

Усі результати 1/8 Кубка України:

- Миколаїв – Шахтар 0:3
- Нива – Арсенал 3:0
- Шахтар С – Динамо 0:4
- Десна – Металург З 1:1 (5:4 по пенальті)
- Славутич – Авангард 1:0
- Тернопіль – Ворскла 1:1 (3:1 по пенальті)
- Карпати – Металіст 0:2
- Чорноморець – Дніпро (не відбувся)

Юрій Ігнат. "Крила України".

ЮВІЛЕЙ

Ветеранському баскетбольному руху Закарпаття – 15 років!

В один із жовтневих днів ветерани Мукачівського міського баскетбольного клубу "Імпульс" провели урочистий вечір з нагоди 15-річчя утворення клубу.

На урочистий захід до ветеранів баскетболу завітали почесні гості: член Федерації баскетболу України, спортивний журналіст, автор багатьох книг, брошур на спортивну та фізкультурно-оздоровчу тематику Анатолій Волошин, заступник Закарпатського відділення НОК України Василь Машика та інші. Хвилиною мовчання присутні вшанували пам'ять ветеранів, які за цей період пішли з життя, а колись стояли біля витоків баскетбольного клубу, грали за нього на різноманітних змаганнях. Це – Віктор Костенко, Борис Ремінний, Юрій Козін, Олександр Узді, Євгеній Овсянников та Олександр Новіков...

Від імені президента Федерації баскетболу України Анатолій Волошин подякував мукачівським ветеранам баскетболу за велику і плід-

ну роботу з пропаганди та популяризації баскетболу серед усіх категорій населення, активну участь у міжнародних змаганнях і вручив дипломи кращим баскетболістам та активу клубу – Віктору Харитонову, Ользі Продан, Тетяні Кобзар, Наталії Фунткової, Любові Чурі, Сергію Фельбабі, Степану Горвату та Віктору Кваші. Грамотами обла-

сної Федерації баскетболу й клубу, а також пам'ятними медалями були нагороджені усі члени ветеранського клубу, а його голова отримав подяку від Голови Національного олімпійського комітету України Сергія Бубки і медаль Федерації баскетболу "За особистий внесок у розвиток баскетболу в Україні".

Віталій Бібік. м. Мукачево.

ЗАСНОВНИК:
МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ
Свідоцтво про державну реєстрацію
видання: КВ 17301-6071ПР від 17.12.2010 р.
Передплатний індекс 22242.
Газета видається з 27.08.1999 р.
ВІДДРУКОВАНО У
ТОВ "Прес Корпорейшн Лімітед".
м.Вінниця, вул. Чехова, 12 А,
тел. (0432) 55-63-97

Рукописи не рецензуються і не повертаються.
Редакція може публікувати матеріали в порядку обговорення, не поділяючи точки зору авторів. Автор несе персональну відповідальність за достовірність фактів.
Листування з авторами ведеться лише на сторінках газети. При передруку посилання на "Крила України" обов'язкове.

КОНТАКТИ:
21007 м. Вінниця,
вул. Червоноармійська, 105
тел: 067-587-02-96,
0432-59-62-26,
факс: 0432-59-60-48
електронна адреса:
krula_ukr@ps.mil.gov.ua
krula_ukr@ukr.net

Головний редактор
М. ПОПЛАВСЬКИЙ
Заст. головного редактора: С. Клименко.
Відповідальний секретар: О.Олександрович.
Дизайн та верстка: Н. Ярмілко.
Літературний редактор: О. Уретій.
Тир. 20370 Зам. № 132241.
Перший редактор Сергій Свенцицький

